

Nepriklausoma LIETUVA Independent Lithuania

1950. VI. 15. — Nr. 24 (167)

MONTREAL, 1950 m. BIRŽELIS (JUNE) 15 d.

PRICE 10 c. X META!

Lauk žmonių laisvės priešus komunistinius okupantus iš Lietuvos!

PASIPIKTIKIMU IR PROTESTU MINEKIME DIEVO ŽMOGUI SUTEIKTOS IR ŠIOJO ĮSISĄMONINTOS LAISVĖS IR ASMENS TEISIŲ LAUŽYMĄ!
UGDYKIME ĮSIPAREIGOJIMĄ GERBTI IR TVIRTAI GINTI LAISVĘ NUO SMURTO IR PRIEVARTOS, BŪTŲ JI INDIVIDUALINĖ AR TOTALISTINĖ!
ĮSISĄMONINKIME TREČIOJO LIETUVOS PREZIDENTO DR. KAZIO GRINIAUS POLITINĮ — TAUTINĮ TESTAMENTĄ!

ALT MEMORANDUMAS DEL GENOCIDO LIETUVOJE

IR DR. K. GRINIAUS TESTAMENTAS LIETUVIAMS

Lietuviškieji reikalai praėjusią savaitę — bent muris — lietuviams — nustelbė visus kitus, drauge ir tarptautinius faktus bei įvykius.

Visų pirma pats opiausias ir skaudžiausias mums įvykis — sovietinė Lietuvos okupacija, kuriai suėjo jau visos dešimtmetis ir devyni metai nuo pirmojo masinio lietuvių išvežimo Sibiran ir kitur į Rusijos gilumas. Dėl to

lietuviai visame pasaulyje reiskia protestus.

Išsklaidyti po visą žemės rutulį, bet vieningi bendra mintimi ir bendra valia:

Šalin okupantas iš Lietuvos! Šalin jo kruvinos rankos nuo Lietuvos žmonių!

Ir tas muris ne tikai visame pasaulyje esą lietuviai reiskia susirinkimuose, surašo rezoliucijose, bet ir siunčia šio svieto galingiesiems. Štai, gaugiausios dabar pasaulio valstybės — JAV — lietuviai per savo organizacijų centrą — ALT — vėl įteikė Amerikos vyriausybei platų memorandumą, kuriame pakartotinai priminti jau žinomi Hitlerio — Stalino sąmoksliniai, Lietuvos Genocido (persekiojimo) faktai ir

Amerika prašoma įsisminti šiuos principus:

1. Imtis žingsnių užmegsti tiesioginį ryšį su rezistencijos sąjūdžiais Lietuvoje ir kituose pavergtuose kraštuose;
2. panaudoti tinkamą progą viešam ir neoviprasmiam Amerikos Vyriausybės pažiūrų pakartojimui apie reikala atsteigti Lietuvai ir kitų Baltijos tautų nepriklausomybę; kaip su detine ir neatskiriamą Vakarų Demokratijų politikos dalį kuriant pastoviai taiką ant Teisingumo vienintelio pamato ga linčią taiką išsaugoti;
3. raginti Jungtinių Valstybių Senatą, kad jo sutikimas Genocido Konvencijai ratifikuoti, yra vienas pačių svarbiausių šio meto politikos siekimų.

Tartum likimo sutapimu dabar miręs tretysis

Lietuvos Respublikos prezidentas dr. Kazys Grinias paliko tautai svarbų testamentą:

1. Tvirtai tikėti, kad Lietuva nusikratys okupacijas ir bus laisva ir nepriklausoma;
2. Lietuvoje bus atkurta demokratinė santvarka, kuri laidoja visokeriopą kūrybą ir pažangą;
3. Visos politinės grupės turi bendradarbiauti, kad tauta, siekdama didžiųjų tikslų, būtų vieninga, nebūtų suskaldyta;
4. Reikia daryti socialines reformas, kad kiekvienas darbo žmogus būtų patenkintas gyvenimu. Tai labai didelis, reikšmingas ir labai praktiškas palikimas, kurį mums tenka atsidėjus vykdyti.

Ta pačia proga reikia pasakyti tautiečiams, kurie kitos spaudos neskaito, kad Prezidentą dr. Grinį labai pagerbė visi lietuvių organai: Visi Nepriklausomos Lietuvos atstovai pasiuntė užuojautas ir įgaliojimą oficialiai laidotuves dalyvuoti Čikagos lietuvių konsulą dr. Daudžvardį, kuris atsisveikindamas su b. Preziden-

tu pasakė gražią kalbą. Ir rezistencijos organai jį pagerbė: VLIKas ir tarptautinė Valstiečių organizacija. Dr. K. Griniaus laidotuves dalyvavo tūkstančiai žmonių, nors buvo darbo laikas.

Pagal testamentą, jo kūnas išlydėtas pašukutinės kelionės iš Eudeikio koplyčios ir sudėgtas Bohemian National Cemetery krematoriume, kurio auditorijoje muzikai išpildė laidotuves pritaikytą specialę gedulingą programą — dainavo op. sol. A. Dambrauskaite smuikavo L. Raben ir vargonavo prof. V. Jakubėnas. Dr. K. Griniaus pelenai bus nuvežti Lietuvon, kai tikai ji bus laisva, ir ten palaidoti.

Tokių būdu iš būdinių Lietuvos tautos dienų susidarė visa savaitė, apjungusi netekimą paskutinio gyvo prezidento ir liūdnąsias Lietuvos likimo dienas.

* * *

Mums dar artimas ir įdomus dalykas — tai tas, kad JAV abiejai rūmai priėmė naują Imigracijos įstatymą, pagal kurį vietoje 205.000, bus į JAV įsileista 415.000 isvietintųjų asmenų.

Tokių būdu dar vienai žymiai daliai tremtinių susidaro sąlygos patekti į Ameriką.

* * *

Tarptautinėje politikoje žmonėms galvas kvaršina tie patys klausimai, kuriuos fariškuoja totalistai, o jų pryslaikyti — Sovietų Sąjunga. Bet teisingai vėl pastebėjo

JAV prezidentas H. Trumanas, kad Sovietai kalba apie taiką, bet organizuoja karą.

Paaikškėjo, kad JT sekretorius Trygve Lie iš Stalino atsisvežė siūlymą sudaryti taiką 20-čiai metų. Nustebo visas pasaulis: kodėl ne pastoviai taiką, bet tikrai dvidešimčiai metų? Atrodo, kad per tą laiką Sovietai nori pagrindiniai pasirošti karui, o svarbiausia — turėti laisvas rankas dabar veikti be jokių pasipriešinimų iš priešingos pusės — organizuoti penktąją koloną, daryti perversmus, sabotazus ir tt.

Tur būt dėl to Achesonas, atsiliepdamas į T. Lie siūlymus, atsakė, kad JAV visuomet yra pasirošusi apsvastyti rimtus pasiūlymus, bet gi Sovietų Sąjunga laikosi labai nerimtai: sabotuoja JT, daro abstrukcijas ir verčia tartum laukti, ką ji pasakys. Tai taip nebus, nes tautos negali kažin ko laukti nieko nežinodamos. Achesonas klausimą taip išryškina:

ne Kinijos klausimas yra nesutarimų priežastis, bet tas faktas, kad Sovietų Sąjunga nenori paklusti daugumos valiai.

Tokių atvejų ir nėra susitarimo. Tai yra pagrindinė nesutarimų priežastis. SSRS nori, kad visi kiti klausytų jos diktato. Taip negali būti.

Taip klausimą pastačius, vėl atsinaujina „šaltasis karas“, kuris praėjusią savaitę buvo jau apsilęs, lyg ir atšilęs. Vis dėlto, tiesioginis karo pavojus paskutinio metu atslūgo. Jeigu ne sovietinės provokacijos, tai jis gal, ir aprimtu. Bet SSRS vėl užpuolė JAV lėktuvą,

Taip atrodė Sovietų Sąjungos raudonosios armijos išžudyti Panevėžio cukraus fabriko darbininkai ir tarnautojai, prasidėjus rusų - vokiečių karui 1941 m. birželio 22-24 dienomis.

Amerika susirūpinusi Filipinais

Padėtis Filipinuose kelia rimtą JAV karių ir užs. reikalų ministerijos susirūpinimą. Šių pareigūnų ragina vyriausybę veikti, kol reikalai visai nesugriuvo.

Tikima, kad sovietų pagrindinis tikslas yra sugriauti šią jauną respubliką. Padėti įvertinti pareigūnų tvirtina, kad Rusija tyčia nukreipusi JAV dėmesį į pietryčių Aziją, užmi nuodama savo agentais silpną Filipinų vyriausybę. Šiai problemai spręsti esą du keliai: Filipinų vyriausybės kvietimu nusiųsti JAV kariuomenę. Kitą mano, kad pakaktų paspausti prezidentą Quirino pravesti plačias reformas.

Laukiama, kad spaudimas šia kryptimi didės, nes Filipinai yra nepaprastai svarbioje grandinėje vakarų Pacifiko gy nybai. Kai kurie tvirtina, kad ir Formosa labai svarbi, bet Filipinai net nekelia tokio klausimo.

Komunistai užims Tibetą.

Galvojama, kad sekantis neutralus kraštas bus Tibetas Himalajuose, kurį užims komunistai. Tibeto vyriausybė, jausdamosi Vakarų apleista, nustojo vilties pasipriešinti Kinijos komunistams, kurių kažuomenės masės yra sutelktos prie Tibeto sienų. Jis baivokti. Išsiveržusi iš jo lava

tiktai šį kartą nenušovė. Atrodė, kad SSRS „šaltąjį karą“ tęsia be atvangos. Įdomus yra ir

JAV priverstinės karo tar nybos įstatymo pratesimas.

Iš kitų politinių įvykių žymėtin: Belgijos rinkimai, kuriuos laimėjo krikščionys demokratai, pasiryžę grąžinti į sostą karalių Leopoldą, kuris nepasakė Olandijos karalienės pėdomis, bet pasidavė Hitleriui.

Taipgi gana įdomi yra Indijos premjero Nehru kelionė į Indoneziją, Burmą, Singapūrą. Tai rodo, kad Azijos tautos rūpinasi kolektyvinio saugumo sularymu.

Tuo tarpu, kas keičiausia, Sovietų Sąjunga pareiškė savo pretenzijas... į Pietų ašigali ir reikalauja ten bazių.

Tai naujas Sovietų reikalavi-

liai ieško kompromiso. Tibetas kaltina Angliją, kad ši, pri pažindama raudonąją Kiniją, užtraukė nelėmtą jam likimą.

Suvaržys sovietus.

JAV užs. reikalų ministerija rimtai svarstanti suvaržyti sovietų ambasadoraus ir tarnautojų judėjimą, paliekant tik Vašingtono sritį. Šį pasiūlymą paskutiniame Londono suvažiavime iškėlė Bevinas, prašydamas pareikšti Amerikos pažiūras.

JAV vyriausybė rimtai suviko ant Maskvos, kad ši nedavusi leidimo dviem ambasadorams tarnautojams nuvykti į Jarkutską Sibire. Tačiau iš antros pusės prisibijoma, kad sovietų varžymas, galis išprovokuoti naujas rusų represijas prieš amerikiečių pareigūnus Sov. Rusijoje.

BALFo p.m. prof. kun. Končius Paryžiuje patyrė, kad iš Prancūzijos į JAV nori išvykti 500 lietuvių.

Pietinėje Korejoje parlamento rinkimus laimėjo naujos grupės atstovai, o Maskva tvirtino, kad laimės prezidento Rhee partija, kaip Maskvoje Stalino partija.

Havajų salose esąs didžiausias žemės ugniakalnis Mauna Loa smarkiai pradėjo tos prie Tibeto sienų. Jis baivokti. Išsiveržusi iš jo lava

Atrodė, kad SSRS „šaltąjį karą“ tęsia be atvangos. Įdomus yra ir

Didelių komunistų nepasisekimu reikia laikyti Rytinės Vokietijos komunistų susitarimą su Lenkija, pagal kurį turėtų sieną turi eiti Oderio. Neišes upėmis. Prieš tai užprotestavo vakariečiai ir Vak. Vokietija, nurodė, kad tikslai taikos sutartis gali nustatyti sienas, bet ne komunistai parceliuoti Vokietijos kūną. Tai komunistams didelis smūgis. O to viso pasekmė — pernelyg daug vokiečių pradėjo bėgti iš Rytinės Vokietijos į Vakarinę. Per mėnesį perbėgo apie 7.000. Niekas nenorėtų likti komunistų „rojuje“.

vietomis nutekėjo net ligi 25 mylių. Vulkanas išmeta labai daug pelenų, akmenų, garų ir t. t.

— Londone palaidotas lordas Wavell, buvęs vicekaralius Indijoje ir žymus karys, laimėjęs mūšius Afrikoje.

— JAV, Kolumbijos universitete pradėjo veikti didžiausias pasaulyje atomo skaldytuvai, turįs 385 milijonus voltų elektros jėgos. Veikdamas visa jėga šis ciklotronas gamina atomo daleles — mezonus. Mašina turi 2.500 tonų sverio magnetą. Jai aušinti kas minutę panaudojamas 1.000 gallonų vandens. Elektros srovė tiek ti naudojama vario laidai po 25 pėdas skersmens.

— Berlyne birželio 26 d. su sirenka Kultūrai saugoti suvažiavimas, kuriame dalyvaus Ignatio Silon e, Andre Gide ir daugelis kitų garsių mokslininkų, rašytojų ir kitų kultūrininkų. Bus pranešimai apie totalizmą ir jo pavojus kultūrai ir tt.

— Vak. Vokietijos parlamentas priėmė deklaraciją prieš saivališką Ryt. Vokietijos ir komunistinės Lenkijos sienų „nustatymą“.

— Birželio 11 d. Trumanas atidarė Jaffersonui paminklą ir pasakė politinę kalbą, nukreiptą prieš SSRS.

— 1950 m., vasario 1 d. Vokietijoje, Britų Zonoje buvo 5.103 lietuviai IRO globojamose stovyklose ir 1.498 už stovyklų ribų, iš viso tuo laiku Britų Zonoje buvo 6.601 lietuvis. Prieš metus laiku toje pačioje zonoje buvo 21.435 lietuviai.

— Buvęs nacių veikėjas dr. Slavik dabar organizuoja dalinį, į kurį priima tikrai buvusius hitlerininkus. Maskva tai leido, Slavik agituoja už Austrijos suliejimą su SSRS.

AUKOS „NL“

Walter Zynski, Rodney \$ 2.00
M. Vabalaitis, St. John „ 1,25
Dr. A. Šestokas, Chicago „ 1,00
J. Raguckas, Toronto „ 1,00
J. Tumosas, Toronto „ 1,00
J. Adam, Verdun „ 1,00
V. Paulonis, Sarnia „ 2,00
A. Švelnys, Toronto „ 5,00
G. Pauža, Temiskaming „ 5,00
Visiems aukotojams nuosir-

(k).

Politinis veidrodis

Pro naujausį NEWSWEEK periskopą.

Naujos JAV užs. politikos gairės.

Pagaliau įsitikinama, kad nei bėdos priemonėmis, nei paaispinais metodais nebus galima sulaikyti šaltojo karo plitimo, todėl Amerikos politika keisis ta prasme, kad pagal reikala bus teikiama ilgo laiko įsipareigojimai.

Naujos kryptys politikoje reikalauja papildomų pinigų, todėl Trumano pareigūnai bandys įrodyti kongresui, kad naujos programos būtinumas yra pirmos eilės reikalas užpildyti silpnus taškus Vakarų jungtinėse jėgose.

JAV grėžiasi link Japonijos?

Vašingtone, kol kas už uždangos, vyksta esminis JAV nusistatymo pasikeitimas dėl taikos sutarties sudarymo su Japonija. Aukštieji užs. reikalų ministerijos pareigūnai skuba kuo greičiausiai paruošti tokios sutarties metmenis. Tačiau jie sutinka dideles kliūtis kariškoms ir politinėms problemoms suderinti. Jie bando surasti ką nors panašų į sutartį su Vokietija, kad nugalėtume krašte JAV kariai liktų ne kaip okupacijos valdovai, bet kaip gynėjai.

Kaip į tai žiūri japonai?

Tikrasis būsimosios John Foster Dulles kelionės tikslas į Japoniją yra: nuspręsti, kaip toli galima atsisakyti okupacines kontroles, suteikiant daugiau vykdomosios galios Japonijos vyriausybei ir nepažeidžiant saugumo. Jis taip pat bandys nuspręsti, kaip jausis japonai, jeigu jų gynybai liks JAV karai. Toks sprendimas mažiausiai apsinkeis Yošidos vyriausybę, kuri, reikalaujama taikos sutarties, laimėjusi paskutinius rinkimus.

Pasibaigs JT užsikirtimas.

Už uždary durų Paryžiuje Prancūzijos vyriausybė tariasi atsisakyti dabartinės laikyenos Kinijos atžvilgiu ir balsuoti ST už raudonosios Kinijos įsileidimą į JT Organizaciją. Kaip jau pranešta, ir Egiptas keičias savo pažiūrą, kas ST balsavimuose sudarytų daugumą išsprendžiant Sovietų - Vakarų „miries taiką“, kuris grąšina sugriauti JT.

Amerika tai sveikintų.

Nors Amerika ir politiškai ir morališkai yra įsipareigojusi viešai neremti raudonosios Kinijos, tačiau Vašingtonas šį Paryžiaus žingsnį sveikintų, kuris užbaigtų JT ardymą. JAV užsienų reikalų ministerija ne laimingu būdu yra priversta kovoti dėl procedūros, pastatydama likimo svarstyklėms JT ateitį. Amerika būtų patenkinta, galėdama išspręsti šį incidentą, nekeisdama savo nusistatymo.

JT bėdos.

Naujas galvosūkis kyla Vakarų vadovams: ar Maskva pagerbs JT įvairių komisijų sudarytus sprendimus ir veiksmus, kai rusai kas apleido.

Nežiūrint optimizmo JT, Vašingtonas vis labiau įsitikina, kad Trygve Lie Maskvoje buvęs atstumtas. Tai Amerikos vyriausybę dar labiau sustiprina pažiūroje, kad nei Trumano — Stalino susitikimas, nei tie sioginės derybos negalėtų padėti užbaigti šaltąjį karą.

Br. Aušrotas.

Nepriklausoma Lietuva

INDEPENDENT LITHUANIA
Kanados Lietuvių Laikraštis

Redaktorius Jonas Kardelis

Redaguojama bendradarbiaujant Redakcinei Kolegijai.
3A Fourth Ave., Ville Lasalle, Montreal, Que., Canada

Telefonas: TR. 9735

Prenumerata Metams:

Yearly Subscription Rates:

Kanadoje \$4.00 Canada \$4.00
Užsieny \$4.50 Other Countries \$4.50
Australijoje \$5.00 Australia \$5.00
Skelbimai pagal susitarimą. Paieškojimų kaina \$ 1.00.
Adresų pakeitimai 25 c. (smulkiais pašto ženklais).

Lietuvos diplomatijos šefo atsišaukimas

LIETUVIAI!

Esama tarptautinių nusikaltimų, kurie yra tokie sunkūs, kad šiaurės, kurie taip giliai bei skaudžiai pažeidžia pagrindines teisės bei moralės taisykles, kad net po daugelio metų jie ne tik nepasidaro mažiau smerktini, bet priešingai dar daugiau šaukia ir dangų atplodo, o žmones — į kovą su jais. Prie tokių nusikaltimų priklauso Sovietų Sąjungos elgesys Lietuvos atžvilgiu. Tokio nusikaltimo auka yra Lietuva.

Valstybė, kuri atmetusi bet kurias dorovės sąvokas, grindžia savo politiką sistemingu tarptautinės teisės laužimu, o administraciją — visų žmoniškumo dėsnių niekinimu; valstybė, kuri pati būdama mliži-niška vergų kolonija, siekia užvaldyti dar laisvą pasaulio dalį ir sunaikinti civilizaciją: šita valstybė — Sovietų Sąjunga — laiko Lietuvą okupuota, mindžiodama lietuvių tautos teisę ir valią būti laisvai ir nepriklausomai.

1940 metų birželio mėnesio 15 dieną Sovietų Sąjunga dideliu, persveriančiomis karo pajėgomis užpuolė ir okupavo talkingąją Lietuvą, sulaužydama tikimąsias sutartis ir teises nuostatus, kuriais tvarkomas valstybių sugyvenimas, šis bjauraus smurto aktas buvo įrašytas į užbaigta agresijos, kurią Stalinas, susitaręs su savo ano meto sąjungininku Hitleriu, paruošė ir pradėjo prieš Lietuvą 1939 metais, prievarta primesdamas jai sovietų garnizonus. Karui baigiantis, Sovietai antrą kartą užėmė mūsų kraštą ir po šiai dienai jį terioja, vykdydami visomis totalitarinės bolševikų valstybės priemonėmis tokią priespaudą, kokios Lietuva savo istorijoje nebuvo patyrusi. Bet kuri politinė laisvė yra panaikinta, tautinis jausmas lygiai kaip ir religinis laikomi baustini. Bažnyčia persekiojama be atodairų, ūkininkai paverčiami kolchozų baudžiauninkais, žmogaus gyvybė ir mirtis priklauso nuo policijos nuožiuos, mo kyklos tapo komunistinės propagandos įrankiu, kraštas rusi-namas, tauta žudoma masiniais deportavimais ir priverčiamus darbus Tolimoje Šiaurėje. Šitokiomis aplinkybėmis sukan-ka 10 metų nuo didžiojo Sovietų Sąjungos nusikaltimo, ir dabar jis yra dar gėdingesnė dėmė Europos istorijoje, o jo padarytoji mums žaizda — dar skaudesnė, nepakenčiamesnė.

Bet birželio mėnesio 15 dienos data suteikia mums ir paguodos, nes ji yra taip pat mūsų tautos rezistencijos sukak-tuvės. Nuo pat pirmos Sovietų įsiveržimo į Lietuvą dienos lietuvių vieningai pasipriešino šis faktas sudaro pagrindą mūsų vilčiai, ištikimui, tikrumui, kad Lietuva iš bolševikų okupacijos išsivaduos. Bet svarbiausias mūsų laisvės grąžinimo laidas yra tautos patriotinė dvasia. Jos vedami vertin-glausi Lietuvos sūnūs ir dukterys aukoję savo gyvybę už tėvynę. Jos įkvėpti Amerikos lietuviai ir Lietuvos tremtiniai rūpinasi Lietuvos reikalais. Ji suklela užsieny vis didesnių simpatijų mūsų teisingai bylai.

Šita tautos dvasia grąžina mus į mums priklausančią vietą laisvų civilizuočių tautų tarpe. Tegyvuoja laisva Lietuvių Tauta! Tegyvuoja nepriklausoma Lietuvos Valstybė! Stasys Lozoraitis, Lietuvos Diplomatinijos Šefas.

P-lę ERIKĄ BENDIKAITĘ ir p. ANTANĄ KURAITĮ, sukūrusius nuosavą lizdėlį, nuoširdžiai sveikinu linkėdama laimingo ir saulėto gyvenimo. Eugenija.

AUSTRALIJOJE KURIASI LIETUVISKAS MIESTELIS

Apie 50 mylių nuo Melbourne miesto, vandenyno pakrantėje, Geelong miestelyje apie 200 sklypų yra nutarę išpirsti lietuviai. Sklypas kaštuoja apie 100 dol., namo statyba apie 2,5 tūkstančių dolerių. Bankas duoda 30-čiai metų paskolą. Su dviem šimtais dolerių jau gali pasistatyti namus. Ir statosi, kad auga visas lietuvių miestelis.

— Pirmasis lietuvis Naujojo Zelandijoje Jurgis Šeizys, gi žinąčių susisiekimą.

Istorinių įvykių prisiminimai.

Kaip buvo vykdomas didysis Rusijos komunistų nusikaltimas Lietuvoje

PIRMIEJI SOVIETINĖS OKUPACIJOS VEKSMAI GRIAUTI LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PAGRINDUS.

GG. Skaitytojams primini-siu, kad 1939 m. sudarant prie-vartinį Sovietų Sąjungos — Lietuvos draugingumo ir savi-tarpinės pagalbos paktą, pagal kurį į Lietuvą buvo įvestas Trojos arklys, — igulos, Stalinas Lietuvos atstovus įtikinė-jo, kad Lietuvoje nėra kapi-talistų, kad nėra stambios pra-monės, kad Lietuvos žemės ūkis — smulkus, be dvarų, — todėl Lietuvos politiškai ekono-minė santvarka yra visai arti ma-sovietinei santvarkai, o to-dėl Sovietų Sąjungai visai nėra jokio pagrindo pageidauti ar reikalauti tą santvarką pakeisti. SSRS tikrai nesikėns į Lietuvos vidaus santvarką ir jos vidaus reikalus, — tvirtino Stalinas. Tą aš žinau iš dery-bose dalyvavusių žmonių.

Deja, tai buvo tikrai gražūs žodžiai. Maskva tą sutartį su-laužė pagal visus jos punktus. Tai paaiškės sekant Lietuvos okupacijos raidą. Sėkime tai galimai laikyda-miesi chronologinės tvarkos ir turimų dokumentų. Štai, ką sako po karo ras-tieji Hitlerio kanceliarijų slap-tieji raštai:

APIE PREZIDENTO PASI-TRAUKIMĄ IŠ LIETUVOS „Birželio 16 d. Vokietijos užs. reik. m-ros teletipas Ribbentropui: Lietuvos ministeris šiandien apie 2 val. per piet apsilankė ir pareiškė, kad telefo-no pranešimo iš Eitkūnų prezi-dentas Smetona, lydimas savo adjutanto ir savo šeimos narių, taip pat generolo Raštikio, kurį sovietai atmetė kaipo minis-terį pirminką su jų žmo-nomis, atvyko į Eitkūnus. Be to ministeris pranešė, kad skai-čius kitų žymių lietuvių asme-nių yra greičiausia prie Vokie-tijos — Lietuvos sienos ir kad jie nori atvykti Vokietijon. Naktinės tarnybos pareigūnas atsakė, kad jis nieko negali da-ryti šiuo reikalu savo ruožtu ir patarė pakartoti tą prašymą rytoj iš ryto.

Valst. pasekretoriaus Woer-mano pavedamas, prašau ins-trukcijų, kaip pasiegti su Lie-tuvos ministerio prašymu. Klausimas ypatingai iškylia, ar jie nori atvykti Vokietijon. Berlynas, 1940 m. birželio 16 d.“

Reicho užs. reik. ministeris Vo-kietijos užs. reik. ministeriui. Berlynas, 1940 m. birželio 16 d.

1. Aš esu davęs įsakymą per gestapo internuoti Lietuvos pre-zidentą Smetoną su šeima ir kitais pareigūnais, peržengusiais „žaląją sieną“. Tai turės

Kanados mokesčiai

Apeliacijos būdai.

Gavus mokesčių įvertinimo pranešimą, reikia patikrinti ir jeigu nesutinkama su įvertini-mu, tai reikia 60 dienų bėgy-je, nuo įvertinimo pranešimo datos kreiptis registruotu laišku į Deputy Minister of National Revenue for Taxation at Ottawa.

Gavęs skundą (Notice of Objection) ministeris prašo-mas svarstyti įvertinimą: a) at-mesti, b) patvirtinti, c) pakeis-ti ar d) iš naujo pervertinti ir pranešti tamstai apie rezulta-tus registruotu laišku.

Income Tax Appeal Board.

Gavus pranešimą, kad įverti-nimas patvirtintas ar iš naujo pervertintas, bet nepatenkinas tamstos reikalavimų, ar per 180 dienų negauta jokio pranešimo apie tamstos Notice of Objection, galima duoti Noti-ce of Appeal ministeriui. Šito-ka apeliacija turi būti paduota ne vėliau 90 dienų nuo minis-terio pranešimo apie įvertini-mo patvirtinimą ar iš naujo pervertinimą.

Notice of Appel privalo būti pasiųsta ministeriui trijuose egzemplioriuose registruotu laišku į The Deputy Minister of National Revenue for Taxation at Ottawa.

Siunčiant apeliaciją Income Tax Appeal Board įstaigai, pri-valo būti sumokėta \$ 15.— rinkliava, ir jeigu skundas da-linai ar visai patenkinamas, tai ši rinkliava grąžinama.

Appel Board įstaiga spren-džia sekančiai: a) atmets apeliaciją, b) panaikina įvertini-mą, c) keičia įvertinimą ar d) grąžina įvertinimą ministeriui persvarstyti ir iš naujo perver-tinti.

Kopija apie Appel Board įs-taigos sprendimą siunčiama mi-nisteriui ir tamstai šios įstai-gos registracijos skyriaus (Re-gistrar of the Board).

Exchequer Court.

Jeigu ministeris arba tamsta esi nepatenkinamas Income Tax Appeal Board sprendimu, tai per 120 dienų nuo sprendimo gavimo datos, galima apeliuoti į Exchequer Court of Canada. Apeliuojantis turi pagal teis-mo taisykles parašyti raštą pa-tvirtinant faktus, reikalavi-mus ir priežastis, privertusias duoti apeliaciją. Apeliacija Exchequer Court rašoma 3 egzemplioriuose: viena siunčia-ma Appel Board registracijos skyriui, antra siunčiama mi-nisteriui, jei tamsta apeliuoja, arba ministeris siunčia tamstai, jeigu ministeris apeliuoja ir trečias egzempliorius lieka teismui. Taip pat reikia pridėti garantiją \$ 400.— apmo-kėti kaštams.

Apeliacijos nota siunčiama registruotu laišku į The De-puty Minister of National Reve-nue for Taxation at Ottawa.

The Exchequer Court spren-džia sekančiai: a) gali atmesti įvertinimą, b) pakeisti įvertini-mą ar d) grąžinti įvertinimą tolimesniai svarstymui ir per-vertinimui.

Bendrai imant, jeigu netei-singai padarytas įvertinimas, tai reikalinga tik apie reikalą informuoti vietinę Income Tax Office, nurodant įvertini-mo trūkumus ir prašant patai-tyti. Tai galima padaryti ne-žiūrint, kad apeliacijos laikas yra praėjęs. Bet įvertinimas negal būti savarankiškai įstai-gos pataisytas tamstos naudai, jeigu įvertinimo išdavimas ir pilnas apmokėjimas įvyko dau-giau prieš metus. Tuo atveju tvarkoma pagal mokesčių grą-žinimo taisyklės, B. Vaitaitis.

atlikti gestapo.

2. Jeigu Lietuvos kariuome-nės daliniai prašytų leidimo peržengti Vokietijos sieną, tai leidimas gali būti duotas. Ka-ciniai daliniai nuginkluoti ir taip pat internuoti.

3. Pranešama, kad lietuvių pulkininkas pasisūlė su savo pulku pereiti sieną. Prašoma, kad Lietuvos karių, pereis-iančių sieną, nuginklavinimas ir internavimas būtų atliktas (Vokietijos) kariuomenės ben-dradarbiaujant su pasienio po-licija. Susitaręs su valstybės policija, prašau imtis reikalin-gų žygių pasienio postams aplie tai tuojau pat informuo-ti. — Dar kartą nurodoma, kad sieną peržengti leidžiama tik tai lietuvių prašymu ir kad mes iš savo pusės neturim nie-ko daryti, kas galėtų skatinti tokius prašymus.

Šis pranešimas tuojau pat perduotas greičiausiu keliu žo-džiui ir raštu Vyriausiajai Ka-riuomenės Vadovybei (OKW) su prašymu atitinkamai veikti.

Ribbentrop, Vokietijos užs. reik. ministe-rijos pro memoria

Slapta. Berlynas, 1940 m. birželio 16 d. Vyriausioji Kariuom. Vadovy-bė, Užsieny Skyrius (OKW, Ausland), majoras Krumma-cher perdavė 11,35 val. štai ką:

„Fiurerio įsakymas.

1. Rytprūsų sieną peržengę Lietuvos kariuomenės daliniai, turi būti nuginkluoti. Laukti-na patvarkymo, kas toliau su-jais daryti.

2. Šiuo metu kai kurie Vo-kietijos kariuomenės daliniai grįžta į savo igulas Rytprūsio-se. Jie gavo instrukcijas nema-nevuoti ir vengti visa, kas ga-liėtų atrodyti, kad jų grįžimas

bet kuriuo būdu yra susijęs su įvykiais Lietuvoje.

Pateikiama jūsų informaci-jai, kad eventualūs Sov. Rusi-jos užklausimai galėtų būti tuojau atsakyti nurodant pras-me.

Von Grote“.

Iš tų dokumentų matome, kaip naciai šlykščiai pataika-vo Sovietams ir drauge juos ap-gaudinėjo. Tokiu būdu politi-nis suklūdesis apgaudinėjo poli-tinį suklūdesį.

Išaušo pirmadienis, 1940 m. birželio 17 diena. Žmonės iš ry-to skubėjo į darbus. Tik tai įs-taigos darbo jau nebuvo: vis-kas iš kart sustojė. Nebuvo ži-noma kas daryti? Visi žmonės gaudė gaudus, nes tikrų žinių dar nebuvo.

O gandai, kurie netrukus vir-to tikrove, buvo šie:

Stalino komisaras Dekano-zovas pareikalavo,

kad ministerių pirminku bū-tų paskirtas Justas Paleckis, buvęs patriotas, bet paskutiniu metu daug užsiangavęs Sovi-etams. Dekanozovas Palec-kiui sudarė ir kabinetą: Palec-kiš — pirminkas, prof. Kie-vė — Micevičius — min. pirm. vaduotojas, ir užs. reik. mi-nisteris, Mečys Gedvila — vi-daus, P. Pakarklis — teisingu-mo, gen. Vitkauskas — karo, prof. E. Galvanauskas — fi-nansų, agr. M. Mickis — žemės ūkio, dr. Leo Kogan — sveikatos, A. Venclova — šviet., Junča-Kučinskas — darbo. Iš tų ministerių už akių buvo pa-skirti A. Venclova, nes jis bu-vo išvykęs į Suomiją ir Junča-Kučinskas, kuris sėdėjo Kauno kalėjime.

Viskas buvo stengiamasi da-ryti oficialiuoju keliu, lyg tai darytų patys lietuviai. Palec-ki (Nukelta į 7 puslapį)

1950 m. birželio 4 d., eidamas 84 amžiaus metus, Chi-cagoje mirė buvęs Lietuvos Respublikos Prezidentas, Ministeris Pirminkas, Steigiamojos, I-jo, II-jo bei III-jo Lietuvos Seimo narys, Vyriausiojo Lietuvos Iš-laisvinimo Komiteto bendradarbis, antinacinės ir anti-bolševikinės rezistencijos dalyvis, varpininkas

Dr. Kazys Grinius

Liūdėdami drauge su visa tauta dėl šio didžio lietuvi-o mirties, velionio artimiesiems reiškia gilią užuojautą. VYRIAUSIASIS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS IR VYKDOMOJI TARYBA.

Lietuvos kariuomenės kūrėjai - savanoriai liūdi išgirde apie mūsų buvusio Respubl. kos Prezidento

Dr. Kazio Grinius

mirtį. Tebūna jam lengva priglaudusi jį svetima žemelė. Kūrėjai - savanoriai reiškia gilią užuojautą jo šeimos na-riams. Lietuvos kariuomenės kūrėjai savanoriai Kanadoje.

JUOKDARIAI...

Tikrai ne Sovietuose. „L. Balsas“ idėjo miegančio vaiko paveikslą ir rašo, kad taip dabar miega vaikai, bet taip nemiegoję karo metu.

Taip. Kanadoje jie taip mie-ga dabar ir taip miegojo karo metu. Bet taip nemiegojo ir taip nemiega Rusijoje, kur Sta-linas ruošia karą.

Ir Kanadoje vaikams jau da-rosi neramu miegoti, kai „L. B.“ organizuoja penktąją kolo-ną, kai kviečiasi iš JAV Miza-ras, kurie Kanadoje ruošia slaptus susirinkimus ir Vilke-lio bei Lesevičiaus padedami, čia daro samokslus.

Stalinas ir jo politbiuras tik-rai neduoda vaikams taip mie-goti ir taip daro jo terna.

„L. B.“ falsifikatai.

„L. Balse“ staiga pradejo bendradarbiauti... dypukai. Nebuvo, nebuvo ir staiga kaip iš ožio rago...

Vienas dabar rašo apie „Keis-tą sutapimą“, tikrai nei sutapi-mo, nei dypuko. Melas jau ma-suomet yra reikalinga. Bet tyti vien iš to, kad Lietuvoje gimtadienių stovį taiką nekalba. Jiems te-nėmini, o mūni tikrai vardadi-e-nius. „Dypukas“, mat jau tą

Mandrapypkis.

NEPALIAUJAMAI KOVOJO UŽ LIETUVOS LAISVĘ IR JOS ŽMONIŲ GEROVĘ

DAKTARĄ KAZĮ GRINIŲ PALYDINT AMŽINYBEN.

DR. K. GRINIUS ISTREMIAMAS Į POLTAVOS GUBERNIJĄ.

Jam tačiau pasisekė papirkti žandarų viršininką, ir už 100 rublių jam leidžiama apsigyventi Vilniuje. Dr. K. Grinius dėl to juokaudavo: „Išėjo lyg toje patarlėje — Kaip oži į ko pūstus“...

O tie „kopūstai“ — tai Lietuvos sostinė — Vilnius — Lietuvos širdis, iš kurios į visą Lietuvą sklido lietuviybės min

čia jam žandarai iškėlė bylą dėl caro įleidimo ir

VĖL SODINA Į KALVARIJOS KALĖJIMĄ.

Atsėdėjęs vėl dirba Marijam polėje, ligi ateina 1914 metai, kurių karo bangomis nubloškia dr. K. Griniaus šeima į rytus — pradžioje Orlo gubernijon, vėliau Kaukazan, kame jis dirba Nalčike, Grozny, Goriachevodske, Kislovodske, kaip savivaldybių gydytojas.

Pirmadienio rytą telegrama iš Čikagos pranešė, kad birželio 4 d., 7 val. 19 min. p.m. mirė dr. Kazys Grinius. Liūdna žinia netrukus jau buvo žinoma visų Montrealio lietuvių ir visos Kanados, nes jo mirtį paminėjo visa Kanados ir JAV spauda. Ir visi kartojo: „Koks didis mums nuostolis...“

Ir tikrai, tokių žmonių, kaip kad dr. Kazys Grinius, Lietuva nedaug turėjo. Tai žmogus — legenda. Vyskupas Valančius, kanauninkas Tumas, Vincas Kudirka, Kazys Grinius. Ilgas, įvairus, daugialypis ir didelis darbas nužymėtas jo gyvenimas.

K. KRINIUS MOKSLUOSE.

Kazys Grinius gimė 1866 m. gruodžio 17 d. Seimos kaime, Sasnavos val., Marijam polės aps., vidutinio ūkininko šeimoje, kuri tačiau įstengė sūnų leisti į mokslius. Marijampolės gimnaziją jis baigė 1887 m. Gimnazijoje jam didelės įtakos darė lietuvių kalbos mokytojas Petras Kraučūnas, kuris tautiškai išamonojo didelį būrį savo mokinių, iš kurių išaugo didelis varpininkų sąjūdis, vėliau išsiskajęs į kelias sroves.

Maskvos universitetą, kuriame medicinos mokslus baigė 1893 m., jis nuvyko jau su moningu lietuviu. Jis dalyvavo Maskvos lietuvių studentų draugijoje ir estų jos pirmininku. Jis vienas iš tų, kurie, sustojus „Aušrai“, rūpinasi išleisti „Varpą“ ir tuo reikalu iš Maskvos veda dešimt su Varšuvos lietuvių studentais (V. Kudirka). Rusų žvalgybos pastebėtas kaip veiklus lietuvis, todėl sodinamas į garsųjį Butyrkos kalėjimą Maskvoje. Tai pirmoji jo „pažintis“ su Lietuvos okupantų carinių rusų kalėjimais.

PIRMIEJI GYDYTOJO ŽINGSNIAI.

Baigęs universitetą, dr. K. Grinius 9 mėn. plauko Kaspijos jūra laivo gydytoju, o po to meta Rusijos gilumas ir visam amžiui apsigyvena Lietuvoje — Marijampolėje, kiek vėliau Virbaly, Pilviškiuose, K. Naumiestyje, kur randa dr. V. Kudirką. Su juo dirba visuomeninį ir spaudos darbą, platina kontrabanda atvežamąją iš Prūsų lietuvišką spaudą.

Toks jau dr. K. Griniaus likimas, kad iš jaunystės dienų jis pasineria į lietuvių tautos darbą. Gydytojo darbas jam tik skurdaus pragyvenimo šaltinis. Vedęs Joaną Pavalkytę, drauge su žmona pasineria tam darbe, kuris carizmo laikais laiko tą šeimą nuolatiniame pavojuje: kratos, persekiojamųjų lietuvių slėpimas, šel

pimas lietuviškojo pasipriešinimo okupacijai, organizavimas žmonių kovai ir tt. ir tt.

DIDŽIŲJŲ POLITINIŲ ŽINGSNIŲ PRADŽIA.

Tokiais dr. K. Grinius laiko 1888 m. varpininkų suvažiavinimą Marijampolėje, kur buvo sukurta Lietuvos Demokratų organizacijos pradžia, iš kurios vėliau išsivystė Lietuvos Valsiečių Liaudininkų Sąjunga, kurios Garbės Pirmininku dr. K. Grinius buvo lig pat savo mirties.

Pradėjęs praktikuoti, kaip gydytojas, dr. K. Grinius jau lygiagrečiai dirbo spaudos darbu. Nenuostabu, kad jis įėjo į vadinamųjų „didžiųjų daktarų“ grupę, kurios visi nariai buvo ne tik daktarai, bet ir lietuviškosios spaudos pionierai: dr. Basanavičius, dr. Kudirka, dr. Šliupas, dr. Grinius.

Spaudoje jis dalyvauja nuo gimnazijos laikų, kada jam teko redaguoti gimnazistų laikraštėlis; nuo 1889 m. jis dalyvauja „Varpe“, nuo 1890 m. — „Ūkininke“, kai tikrai tie laikraščiai pasirodė. Jam teko tuos laikraščius ir redaguoti, ne tikai juose bendradarbiauti, juos kurti.

Dr. J. Basanavičius „Aušroje“, žadino tautinį susipratimą. Dr. V. Kudirka šamono ir veiksmo lietuvių. Dr. K. Grinius jau formulavo valstybinę mintį.

PIRMASIS LIETUVOS NEPRIKLASUOMYBĖS SKELBEJAS.

Lietuvos socialdemokratai pirmieji į partijos programą įrašė Lietuvos nepriklausomybės reikalavimą. Bet dr. K. Grinius dar prieš tai „Varpe“ iškėlė šį reikalavimą. Nenuostabu, kad toks valstybininkas buvo ir Lietuvos ministerių pirmininku ir Respublikos Prezidentu. Jis gi kovojo už lietuvių tautos teisę ir už Lietuvos nepriklausomybę.

Rusijos okupacija Lietuvą stengėsi padaryti, anot Baranauko, „ir tamsia ir juoda“. Tam buvo uždraustas lietuvių raštas, tam atimnėjamos lietuviškos bažnyčios, tam siautė jo žandarai ir tam buvo stato mi kalėjimai. Visa tai dr. Kazys Grinius teko išbandyti, per gyventi, iškentėti.

Greičiau išjudinti žmones ir sužadinti jų drąsą reikšti savo valią, 1904 m. dr. K. Grinius suorganizuoja pirmąją Marijampolėje viešą eiseną prie Petro Armino kapo; 1905 m. suorganizuoja lietuvių rezistencijos draugiją „Sviesa“ ir tais pat metais — pirmąjį „Ameriką pirty“ spektaklį. Visa tai rusus okupantus dūgino, todėl po kratų

tis, laisvės idėja, nepriklausomybės siekis. Vilniuje dr. K. Grinius dirba pačiame lietuvių sūkuryje. Jis redaguoja „Lietuvos Ūkininką“, „Lietuvos Žinias“. Drauge su didžiaja spaudos veikėja F. Bortkevičiene sudaro „Felicija Bortkevičienė, Dr. Kazys Grinius ir Ko“ pasitikejimo bendrovę, kuri yra priedanga visokio nelegalaus lietuvių veikimo — už lietuvių tautos laisvę ir Lietuvos nepriklausomybę.

KALVARIJOS KALĖJIME IR NAUJAME ISTREMIAME.

Pirmoji ištremimo dr. K. Grinius Vilniuje neilgai išbuvo ir grįžo į Marijampolę. Tačiau 1908 m. žandarai aptiko „Šviesos“ draugiją ir dr. K. Grinius pasodino į Kalvrijos kalėjimą ir po 65 dienų vėl ištremė. Dejuos metus vėl gyveno ir dirbo Vilniuje, po ko, 1910 m. grįžo vėl į Marijampolę.

1911 m. dr. K. Grinius suorganizuoja pirmąją Marijampolėje žemės ūkio parodą. Bet

Kislovodske išgyveno didelę gyvenimo dramą: bolševikai sušaudė jo žmoną Joaną ir dukterį Gražiną.

1917 m. susilikus lietuvių selnui Petrapily, rasta išeitis — sudaryta Lietuvių Taryba, kuri, kaip dabartinis VLIKas, vėliau visus lietuvių. Dr. K. Grinius buvo išrinktas tos tarybos pirmininku. Lietuvių Taryba rūpinosi Lietuvos nepriklausomybės reikalais Rusijoje, nuvertus carą.

1919 m. per Kaukazą, Istanbulą, Marselį atvyksta į Paryžių ir dirba Lietuvos delegacija

LIETUVOS REPATRIACIJOS KOMISIJOS PIRMININKU.

apie pusę metų, o po to grįžta vėl į Marijampolę.

1920 m. išrenkamas į Steigiamąją Lietuvos seimą kaip atstovas Valsiečių sąjungos, kuri buvo susikūrusi 1905 m. Didžiojo Lietuvos seimo metu. Persikėlęs į Kauną, gyvena iki 1944 m.

Čia dr. K. Griniaus veikla ypatingai išsiskaido. Darbas Seime, darbas vyriausybėje, darbas spaudoje, darbas gydytojo specialybės srityje, visuomeninis plačia prasme darbas.

Dr. K. Grinius buvo visų de mokratių Lietuvos seimų narys ir daug dirbo jų komisijose. Jis buvo pirmuoju atgavintųjų „Lietuvos Žinių“ redaktorium ir redaktorium mediciniškojo „L. Ūkininko“ priešo „Sveikata“.

Susirinkus Lietuvos St. Seimui,

DR. K. GRINIUS NUO 1920. VI. 19 IKI 1922. II. 1 MINISTRIŲ PIRMININKAS.

Jam esant pirmininku, buvo atgaunamas Vainius ir Lietuva buvo besikurianti amžinoje savo sostinėje. Deja, Lenkijos smurtas tai sutrukdė.

1922 m. dr. K. Grinius imasi tvarkyti Kauno miesto sveikatos reikalus ir Sveikatos skyrių veda ligi 1935 m. Daugiau sia jo veikla nukreipta profilaktine kryptimi — kova su motinų ir vaikų mirtingumu, kova su džiova, su venerinėmis ligomis, trachoma. Jis Draugijos kovai su džiova nuo latinis pirmininkas.

Dr. K. Grinius rūpinasi socialine medicina, todėl jis organizuoja „Pieno Lašas“ draugiją, kuriai visą laiką vadovauja. Ši draugija Kaune steigė lopšellius darbininkų vaikams, kuriuose išsėinančios dirbti motinos galėjo palikti savo vaikus, sveikai maitinamus, higieniškai užlaikomus. Ir motinas „Pieno Lašas“ šelpdavo, damaitindavo ir namie lankydavo, teikiant visokeriopą pagalbą.

Be eiles brošiūrų sveikatos reikalais, dr. K. Grinius pradėjo leidimą tuo reikalu metraščių — „Kova su džiova“, „Pieno Lašas“, „Sveika šeima“ ir tt. Jis rūpinasi steigimu sanatorių, mokyklų sanitariją ir tt. ir tt. Lietuvos žmonių sveikatai dr. K. Grinius tikrai yra labai daug davęs.

Jis yra iškėlęs visą eilę sušilimų, kurie tarnautų darbo žmogaus sveikatai. Verta paminėti, kad dr. K. Grinius yra rinkėjas botanikos terminų, lietuviškų vardų.

DR. K. GRINIUS, OKUPACIJŲ METU

Tvirtas varpininkas — liaudininkas — demokratas, dr. K. Grinius buvo tvirtas dr. V. Kudirkos idejų pasekėjas ir tikras Liaudininkų šulais. Demokratių principų jis tvirtai laikėsi. Todėl ir okupacijų metu jis buvo tiesus ir atviras.

Pirmosios sovietinės okupacijos metu jis redagavo sveikatos reikalams skirtą laikraštį „Liaudies sveikata“. Tar-

tum jam tas laikraštis ir buvo išleistas, kad tikrai jis tylėtų. Bet jis netylėjo ir visiems sakė, kad kiekviena okupacija yra smurtas ir prievarta.

Vokiečių okupacijos metu dr. K. Grinius jau stėjo atviron kovon. Nacių smurtas — ypač ištisų rautų naikinimas, jų turto grobimas, žudynės — visa tai veikoni jaudino ligi dvasios gelmių. Todėl jis pirma motyvuotu raštu kreipėsi į Pirmąjį taryją gen. Kubiliūną, o vėliau ir į Lietuvos valdytoją — komisarą Rentelą. Memorandumas, kurį drauge pasirašė ir kun. M. Krupavičius ir prof. J. Aleksa, buvo tas dokumentas, kuris buvo plačiai paskleistas visoje Lietuvoje ir kurame buvo išdėstyti visi neteisėti nacių darbai: lietuvių šalinimas iš ūkių ir jų apsinodinimas vokiečiais, lietuvių gabenimas į Vokietiją, skriaudimas Lietuvos ūkininkų, iš kurių rusai buvo atėmę žemes, o vokiečiai jų negrąžino; masinis šaudymas žydų, trėmimas lenkų ir tt. Dėl to memorandumo

DR. K. GRINIUS SU KIŠAIS DVIEM PASIRAŠIUŠIAIS BUVO ISTREMTAS Į VOKIETIJĄ.

Tikrai vokiečiai dr. Grinų, kaip seną žmogų ir buv. Prezidentą, iškraustė į Kulautuvą, ne į Vokietiją.

DR. K. GRINIUS TREMTYJE.

gyveno įvairiose vietose, o iš paskutinės jų — Hanau ties Frankfurtu a-Main — atvyko į JAV, Čikagą. Tremtyje jis dalyvavo politiniame gyvenime ir daugiausia rūpinosi kova su Lietuvos okupacija — leido atsisaukimus, rašė laiškus valstybių galvoms, dalyvavo spaudoje. Savo tikrai fenomeniškos atminties dėka surašė penkis toms atsiminimų „Atsiminimai ir Mintys“ (*), kuriose daug vertingų Lietuvos istorijai duomenų.

Tą pat galima pasakyti ir apie jo veiklą emigracijoje. Čia jo balsas buvo girdimas, be ko kita, ir per „Amerikos Balsą“ ir valstietiškių organizacijų internacionalų, spaudoje, ir valstybių įstaigose.

Senas, visai blogai matęs, galis rašyti tikrai su stipriai padidinančiu stiklu, jis nerimo — dirbo, rašė. Dar prieš pat mirtį užsibaigusią ligą, šie rašinio autoriui jis siūlė nurodyti temas, kad galėtų parašyti ir „Nepriklausomai Lietuvai“. Deja, užrašytas „Antiram Kanados Lietuvių kalendoriui“ rašinys jau nesuaukautas.

*) „NL“ spaudos skyriuje galima gauti l. t. J. K. (Nukelta į 6 psl.)

Komunistų bendrininkai ir lietuviai

RAŠO Z. TAMOŠAUSKAS

Kremlius viešpats, pajuntų kraują ir visos tautos ryšges savo tarnybai nusikalstamusius žmogaus prigimties polinkius, rengia žmonijai baisius vergijos pančius, sunaikindamas ją ekonomiškai, fiziškai ir dvasiškai. Jis sumanai šnaudoja pačius žemiausius galias: kerštą, pavydą, godumą ir kitus antimoralinius pasireiškimus; atmeta bet kokios formos dorinį pradą ir per savo šios rūšies agentus skelbia tautos, kad kurias legendarinį rojus gyvenimą žemėje. Tam tikslui jis lenda į darbininkiją, ją kiršina prieš darbavus, prieš savo kraštų vyriausybės, pasigaudamas neįsivaizduojamos apgaulės ir melo; dirbančius bando išvesti prieš savo tautų interesus, kel damas dažniausiai nerealius reikalavimus, kurstydamas streikus, sabotazo veiksmus ir pan.

Tokių talkininkų jie surado keletą dešimčių ir lietuvių tarpe Lietuvoje 1940 metais, kurie savo išdavikišką ranką padėjo tylomis pavergti savono-

tuom tiesia kelius grobuoniškiems Maskvos tikslams.

Tokių faktų akivaizdoje neturėtumėm tylėti ir mes. Kiekvienas veiksmas išsiskaido atotumui atkurtą nepriklausomą valstybę. Šios rūšies lietuvių agentų ir simpatikų pasirodo, jis beturis ir už Atlanto. Aukštesnės hierarchijos draugai dirba jo užmačioms už geras algas ir pažadėtas vylojančias komisarių vietas, kai bus įkūnyti jo siekiai — pasaulis užvaldytas, o eiliniai neišmanėliai seka šiuos sukčius, nesugebėdami atskirti savo būsimuosius budėlius.

Mums, kelioms dešimtims tikstančių lietuvių ištrūkus iš raudonosios pabaisos čiaupuvų, tie agentai įtikinėjo laisvų jų kraštų vyriausybės atsakyti bet kokią paramą ir egziliuotis teisės, nes bijojo teisybės žodžio, bijojo gyvų liudininkų, mačiusių komunistinės bjaurybės darbus. Jų siekimai nepavyko ir, mums emigravus į įvairius kraštus, jie neduoda ramybės: raiņėja skundus, klibdo gauti darbo, juodina spaudoje, o kitate sektoriuje jie kursto lietuviškąją mažumą prieš šiu kraštų egzistenciją ir

pagrindas yra nuogas brutalumas: žudynės, melas, klasta ir apgaulė.

Daugelis šių kraštų komunistų lietuvių bei jų simpatikų turi įmones, bižnius bei namus, tad visi lietuvių turėtų šių „apaštalių“ krautuvų, dirbtuvų ir butų nuomavimų griežtai atsisakyti ir savo centą gauti atiduoti doram svetimtaučiai, o ne lietuviškai šnekančiam Maskvos bernui. Tas turi būti taikoma ir tiems, kurie skelbiasi komunistinėje spaudoje, siūlydami savo patarnavimus, nes jie iš mūsų kišenų talkininkauja komunistinei pagandai, tad su Kremliu šeiminingas tėvaras ir bižnius.

Kelsta darosi, kad atsiranda vienas kitas tautietis tremtinys, kuris, užmiršęs savo tragediją, savo artimųjų kančias sovietiniuose kalėjimuose ir šio roto taigose bando dalyvauti komunistų parengimuose kaip žiurovas, ar net ir „muzikantas“.

Veltui ieškoti draugų tarp ryklių ir teisnigai Mandrappės rašo, kad komunistams vėl suvalgė savo tėvus, tad tikrai tavęs, lietuvi, jie nepasigailės, nors kažin kiek plėštum akordeoną „Liaudies Balso“

platintojų, „sidabrinėse ir aukštinėse vestuvėse“.

Gana dažnai raudonoji Maskvos spauda talpina įvairius rašinius, pasirašytus, pavyzdžiui: Naujas Kanadietis, Nemuno Sūnus, Dipukas ir pan. Jei iš tikrųjų tą daro naujas ateivis, tai jis šiame krašte yra ne be reikalo, nes jam gal tereikėjo keliauti nuo Vilniaus iki Reino, o ko jis prašė: į Toronto, juk galėjo po 1945 m. gegužės mėn. 8 d. ginkluoto NKVDisto įdymas keliauti Vilnūn. Atsakymas gali būti tik vienas: Naujas Kanadietis, jaunutis Nemuno Sūnus, kuris matė „žavingą raudonąją armiją“, čia turi uždavinių, kuriuos vykdyti išmoko Minsko, Voronežo ar Maskvos šnipų bei diversantų mokyklose. Reikia manyti, kad šiais „tremtiniais“ kas nors susirūpins, o šitiki mi savo tautai ir juos priglaudusiems kraštams lietuviui turi jų vengti, nes lengvai gali patekti į provokacinį tinklą.

Kai kuriais atvejais mes neparodome tinkamo ryžtumo, mūsų spauda, gal, siekdama „vienybės“, nedrąsiai nuviečia komunistinės veiklos užkulius, rodo, jai abejinga ir pasyvi. Turime pasinaudoti ir svetima spauda, nes iš komu-

nistinės žmogedrybės yra tiek idomų dalykų, kuriuos galėtumėm papasakoti ir angliškai bei prancūziškai skaitančiai visuomenei. Komunistai to nevengia. Kaip klasinis pavyzdys galėtų būti „draugo“ Andriulio byla. Kokį jis sukėlė lėrmą dėl jo deportacijos. Mums yra nesuaprantama ir juokinga, kodėl Andriulis bijo savo rojus, kodėl jis nenorė važiuoti į „darbo žmonių tėvynę“, juk tokia aukštinė proga ir dar kelionė nemo kama!

Jei nepatiktų Tarybų Lietuvos oras, reikia manyti, kaip stambi asmenybė, gautų leidimą į „Laisvės“ apdainuotą laimingą Sibirą. Dar neseniai Susminų jurgis aprašė savo pasikalbėjimus su Sibire augusiais lietuvišiais raudonarmėčiais. Idomu, kur jis juos susitiko? Greičiausia kokių nors geroje Maskvos mokykloje, bet „vargšo“ Andriulio tai ne ramina. Aiškiai bijo, o kitiems meluoja apie laimę būti kolūkiečiu, būti tarybinu piliečiu. Mūsų pareiga tokius raudonuosius judus parodyti visuomenei ir atidengti jų tikrąją tarnybą Maskvai, būtent: pagalbą Kremliui despotams ruošiantis pavergti žmoniją.

Režisierius apie teatrą

Pasikalbėjimas su „Živilės“ statytoju J. Blekaitiu.

Birželio 17 dieną, 7 valandą 30 minučių vakaro, Montrealy, Gesu Hall, 1200 Bleury St., vaidinama Antano Škėmos „Živilė“, kuria atidaromas Montrealio Lietuvių Dramos Teatras.

Tam dideliu ir reikšmingam įvykiui juo gražiau ir išpūdingiau įpavidinti, Montrealyje susibūrusieji scenos menininkai pasiprašė talkon žymiausių emigracijoje režisierių Jurgį Blekaitį, kuris savaimingai buvo pasireiškęs Vilniuje, paskui tremtyje, Detmole, Ati darant „Aitvaro“ teatrą, taip pat padarė vieną rimčiausių ir stipriausių tremtyje pastatymų — Antano Rūko pjesę „Bubulis ir Dundulis“. Todėl labai įdomu buvo pakalbinti režisierių ir „Živilės“ statytoją Jurgį Blekaitį apie tuos reikalus, kurie susieti su scenos menu, jo tikslais ir uždaviniais.

Teatro uždaviniai mūsų sąlygomis yra praplėti, — sako J. Blekaitis. — Šiandien jis dažnai atstoja trūkstantį knygą, mokyklą, lietuvišką atmosferą, kurią palikome Tėvynėje. Vieniems jis tampa vaistas nostalgijai, kitiems — gal priemonė pabudinti užsnuodusią tautinę sąmonę. Teatras šiandien toli gražu nebegali likti grynojo meno plotmėje. Nes jeigu jo menininkai ir atsišibotų vien tiesioginiais meno uždaviniais, — lankancioji visuomenė pati iš teatro reikalauja aktualiosios prasmės, reikalauja kovos ar bent atspindžio jos — už mūsų savitumą ir prarastą laisvę. Tautiškai reikšmė teatrui suteikiama iš šalies, — jos negalima neįvertinti ir nuo jos nevalia nusisukti, kaip mes betrokštume išlikti vien individualiais menininkais, gyvenančiais vidinėmis meno problemomis. Mes turime besirąstą ubagą lazda ir besimaitiną nuotrupomis nuo praeties stalo, o įvykių šviesoje toji lazda tam pa garbinga, kaip nešamas kryžius, kaip mūsų misijos pasaulioje simbolis, ir tie trupiniai mūsų laisvės viltimi gyvename, dėl kurios atgavimo sunkias moralines ir materialines sąlygas pakeliame.

— Kaip vaizduojatės menininko kūrybinio darbo sąlygas?

— Sunku pavaizduoti varganumą padėties tų, kurie šian dien, tarsi aukštą mūrą kak-

Jurgis Blekaitis,
„Živilės“ režisierius.

tom praskelti siekdami, bando kurti kultūrinės vertybes, — sako J. Blekaitis. — Knygų rankraščiai, parašyti nuvogtom nuo būtino poilsio naktim, guli autorių stalčiuose. Paviekslai, jei atgrubę sunkiam darbe pirštai dar sugeba juos tapyti pirmųjų tikrumu, neįsivysta šviesos. Vaidinim: didžiulėmis kolektyvinėmis pastangomis ruošiami kėletą mėnesių, surenka pusę salės žiūrovų. Pastangos nesužlugti vi dumi yra desperatiškos, o ir tos pačios sutinkamos dažnai su ironija: kas mums jūsų Lietuva, dėl kurios jūs kryžiuojatės! Ir tada taip skaudu esti, kad baudžiava, rusų caro jungas tiek daug sunaikino mūsų žmogų, jog jis paniekina gimtąjį kraštą. Lyg tikros motinos sūnus atsižadėtų. Riksmas apie tai turėtų būti mūsų menas, riksmas ir malda.

— Gal pertraukiame menininkai vaizduojasi dabartinę būseną, — įsiterpia. — Ir Amerikoje yra sąmonių tautiečių, kaip kad Lietuvoje buvo ir nesąmonių. Deja, visos žmonijos nelaimė glūdi tame, kad daugelis, atvirai sakant, — dauguma yra nesąmonių žmonių, kuriuos juk — tai teroro, tai bauginimų esančių ir nesamais dalykais, tai palaikdami nesąmoningumą ir „vedžioja už nosies“ visoki vadai — vadukai. Lietuviai čia nėra blogesnieji padėtyje, negu kitų tautų žmonės. Menininkai gi yra tie žmonės, kurie, kaip Tamsta sakai, yra pasiryžę „kakta pramušti mūrus“. Jie pasišventė ir kličiuoją nepasio. Jie todėl neturi numisimti dėl sunkumų ir dėl jų netu-

T A I K A...

POLITINĖ BALADĖ

Kai susirinkę po padangę Casablankos
Vadai ieškojo žodžių, ne širdim, T a i k o s,
Kaip debesų migla sudilo žodžiai blankūs,
O pavergtieji veltui vėl taikos ieškos!...

Kažin kur Afrikoj audra pakrantėj Nilo
Kamelių negrų šimto dvidešimt galvų
Nuo saulės degančia ugnies smiltim užpylė,
Kažkas šešėly palmės tarė: — Kaip žavu... .

Ji buvo Jalta, o tautų vadai didieji
Nerado Jos kalbų, nerado Jos širdy,
O žodžiai skambūs, kaip tušti varpai skambėjo,
O verke Ji nesurasta, prasta, skurdi... .

Krauju pasrūvus leidos saulė seno Krymo,
Tautų krauju rašytą raštą nešdama
Į naktį juodą, naktį amžių užmirusio...
O jachtą jų šilkinę — supo sutema... .

Ji buvo jų, vadų didžiųjų neregėta
Ir nekviesta ir nelaukta Teherane,
Ir gaudė jie tik jos netikrą siluetą.
Ir nesugavę jos neskakė niekas: Ne!

Nelaisvė mirė piemenys Azarbedžano,
Ir Karabache kraujas krito kaip rasa,
Pakalnė Dagestano vien vergai gyveno,
Ir siautė Nemuną kraupį mirties tamsa.

Ir kaip našlaitė verkė Ji už Kremliaus sienų.
Ir šaukė Potsdamo grūvėsiuose viena.
Kažkas per posėdį pagyrė mėnesieną.
Ir nieko žemei nežadėjo rytdieną.

Ir tarė tas, kurio ranka šilta nuo kraujo,
Nuo milijonam mirt sprendimo parašų...
Be žodžių tarė: —
Pražūk, Taika! — Aš žemei naują, —
Vergų vienintelę tiraniją nešu.

O nelaimingi nuo Neries iki Pirenejų,
Kam kūjo — pjautovo žymėta dabartis...
Laimingos tautos, kur nematė įtikėto!
Laimingos padermės, kurios nebematys... .

Vergų vienintelės pasaulio diktatūros,
Išniekintos socializmo vėliavos!
Išniekinto žmogaus, NKVD tortūros...
Išniekintos ir sutriptos taikos — — —

Ir alpama, paskendusi ašarose žemė
Rūsčiai atsilėpė lavonais ir kapais,
Rūsčiai atsilėpė dangaus skliautai sutemę
Jų balsas visą žemės rutulį apels! —

ri nuleisti rankų. Jie gi eina neišvengtume fatališko žuvimo. Žmonės, kurie suėjo į kiekvienos nakties bendras pastangas, kad „Živilė“ įsikūnytų scenoje, dar daugiau — kad ji pradėtų Kanados lietuvių pastovųjį dramos teatrą. — Jie visi tiki tos laisvės būtinybę ir siekia jos. Antanas Škėma yra svajonės sumanytojas. Rašytojas, aktorius, režisierius, kultūrininkas platesniaja prasme — jis nesiduoda atžymėjimas etikete; jis žino žodį rašte ir žodį scenoje. (Rodos, jis ima pažinti ir žodį tribūnoje). Jo „Živilė“ — tai mano asmeniškai kukli nuomonė — geriausias dramatinis veikalas, sukurtas lietuvių išeivijoje. Jame yra

neišvengtume fatališko žuvimo. Žmonės, kurie suėjo į kiekvienos nakties bendras pastangas, kad „Živilė“ įsikūnytų scenoje, dar daugiau — kad ji pradėtų Kanados lietuvių pastovųjį dramos teatrą. — Jie visi tiki tos laisvės būtinybę ir siekia jos. Antanas Škėma yra svajonės sumanytojas. Rašytojas, aktorius, režisierius, kultūrininkas platesniaja prasme — jis nesiduoda atžymėjimas etikete; jis žino žodį rašte ir žodį scenoje. (Rodos, jis ima pažinti ir žodį tribūnoje). Jo „Živilė“ — tai mano asmeniškai kukli nuomonė — geriausias dramatinis veikalas, sukurtas lietuvių išeivijoje. Jame yra

Antanas Škėma,
„Živilės“ autorius.

meninė ir idejinė pusiausvyra. „Živilės“ vizija užsiedusių tarpe yra jaunas dalininkas Albinas Bielskis (gimęs 1926 m.). Troškioje Čikagoje jis kuria vaizdą po vaizdo, scenovaizdį, drabužį, šviesų išdėstymą, grimą, visas išplanavimo detales, ir sunkūs laišukai su piešiniais ir aprašymais, kuriuos aš gaunu kone kasdien, yra įrodymas jo nuoširdžių ir entuziastingų pastangų. Aktoriaus montrealiečiai pažįsta — Birutė Pūkelevičūtė, Kauno Jaunimo Teatro scenoje vaidinusi Hanelę, gerai pažįstama ir teatrą lankiusiems Vokietijos tremtiniam, Algimantas Dikinis iš Vilniaus „Vaidilos“ vėliau Detmole „Aitvaro“, Kazys Veiselka, buvęs atžalynietis, Juozas Akstinas, Leonas Barauskas taip pat vaidinusių. Visų tų gabių žmonių bendradarbiavimas yra pui kus — draugiškas, nuoširdus, susirūpinęs tik juo geresniu spektaklio parengimu, — mielas, šiltas darbas, be kurio teatro darbas drumsčiančių „užkulisių“ ir intrigų. „Živilė“ yra mūsų visų pastangų geroji vienytoja. Ji neuždomo ugdo mūsų tarpe kūrybinę draugysbę — gal pačią brangiausią iš visų draugystės ryšių.

— Ką jūs norite spektakliu pasakyti?

— Į tą klausimą galima atsakyti ilgu traktatu, nes juk visų pirma reiktų pasisakyti: kaip mes suprantame teatrą? Kurią jo funkciją mes pripažįstame? Kaip mes suprantame teatrą? Kurią jo funkciją mes pripažįstame? Kaip mes suprantame teatrą? Kurią jo funkciją mes pripažįstame?

— I tą klausimą galima atsakyti ilgu traktatu, nes juk visų pirma reiktų pasisakyti: kaip mes suprantame teatrą? Kurią jo funkciją mes pripažįstame? Kaip mes suprantame teatrą? Kurią jo funkciją mes pripažįstame?

KRĖVĖS „DANGAUS IR ŽEMĖS SŪNŲ“ INDEKSAN?

Paskutiniama „Aidų“ nr. Vysk. V. Pacolskis plačiai nagrinėja Vinco Krėvės naują veikalą „Dangaus ir žemės sūnų“ teologo akimis ir priima išvadą, kad šis veikalas katalikui neskaitytinas, nes jame Kristus, stebuklai ir kt. aiškina racionali būdu, stebuklus išaiškinant paprastais gyvenimiškais reiškiniais ir, kaip Vyskupas teigia ir įrodinėja, iškreipant istorinius faktus. Todėl kritikas užsimeina, kad šis V. Krėvės kūrinys galėtų patekti į Index librorum prohibitorum — draudžiamųjų katalikams knygų sąrašą.

NAUJI RASTAI

„DARBAS“ — kultūros ir visuomenės mokslų žurnalas. Nr. 2(9), IV. metai. Numerio kaina 2 šct. Žurnalo adresas: N. Jonuška, 15 Cotton St., Roslindale, Mass, USA.

Turinyje: Titoizmas; prof. V. Biržiškos apie slapstąsias LSDP spaustuves; Australijos darbiečių pralaimėjimo priežastys; V. Kimanto apie Vokietijos gyvenimą; Reakcijos trijulė Ispanijoje; Pasaulis be dolerių. Vengrijos darbininkų būklė; Latvių SD veikla tremtyje; Rinkimai Portugalijoje, ir tt.

— Tėvynės mylėtojų dra. prof. M. Biržišką išrinko savo garbės nariu.

— Jis klausimą trumpiausias ir tiksliausias atsakymas — pats spektaklis. Jis parodys viską: ir mūsų mintį, ir jausmą, ir siekimus, ir tesėjimus su netesėjimais. Meninį spektaklį kurti turi teisės tik tam gabūs ir pasiruošę žmonės, tačiau tie, kurių dėmesio jie laukia, — visi yra teisėjai, ir kiekvieno nuoširdus, nesuinteresuotas sprendimas yra savaip teisingas.

Mes norime, kad spektaklis būtų savitas gyvenimas, atitiktų mūsų pilkosios tikrovės ribotumo, aukštesniems būties dėsniams tepalanktas; o apie gyvenimą — juk kiekvienas turime teisę susidaryti savo nuomonę, nes kiekvienas ji aktyviai gyvename. Tas, žodis apie spektaklį priklauso Jums, — baigė žodį p. J. Blekaitis. Kaip jis sako, dabar dėl spektaklio žodis priklauso žiūrovams. Mažumai kviečiami visi Montrealio lietuviai tarti tą žodį.

J. — lis.

Vytautas Dubra KNYGA APIE VIENĄ MOTERĮ

ROMANO ISTRAUKOS

5.

— Mano nuėjimas sako, kad ši diena man bus reikšminga, — artariau aš visai rimtai ir pati nustebau. Kur buvo dinges tas mėgiamas mano žaigimas, kuris mane džiugino painiausiose situacijose? Atrodė, lyg pasitikėjimas savimi buvo susvyravęs po mano komišką.

Augaitis palingavo galva. — Aš niekada nebūčiau patikėjęs, kad tokia trumpa pažintis tau būtų reikšminga, — pratarė jis.

Nors jis juokavo, bet galima buvo atspėti tam tikrą įtarimą. Ir kodėl? Argi mano palankumui įsigyti užteklo, kad vyriškis būtų kiek gražesnis ir patrauklesnis? Toks samprotavimas man anaipol nepatiko.

— Pažintis savo keliu. Aš kalbu dabar apie šios dienos svarbius sumanymus: su Petru sutarėm bendrai rašyti patriotinį romaną, o su Silvestru žadame pradėti rimtai studijuoti. Rimka pažvelgė į mane priekaištingai, o Prūsaitis paklausė:

— Kodėl gi aš nesu įtrauktas į tamstos darbų planą?

— Čia yra ateities klausimas, — atsakiau aš jam.

— O kaip vilties reikalas?

— Palikite viltį, kurie su ja susitinkate, — atsakė už mane Augaitis, sukeldamas visų juoką.

— Arba teisingiau, — susigriebė Rimka, — visi turėkite

viltį ir vien tik viltį.

Mes pasidėjome kavinėje dar apie pusvalandį. Mūsų pašnekesys buvo be temos: jis buvo laiko pralaidimas ir dirbtinis žaidimas. Aš galėjau nesigirdama tvirtinti, kad visas idomumas tiems trims vyrams buvo turėti savo tarpe vieną moterį, o ne rūpintis, apie ką buvo šnekama. Taip aš buvau lepinama, nes kiekvienas mano žodis, atrodo, turįs vertę. Galėdama valdyti aplinkumos nuotaiką, aš tarčiau galinti valdyti ir patį gyvenimą. Gyvenimas juk yra žmonės, o žmonių tarpe man visados sekėsi. Aš nepagalvodavau, kad ateityje galėtu būti kitaip. Man neateidavo į galvą, kad žmonės, laikui bėgant, keičiasi, ir kad keičiasi jų tarpusavio santykiai, kurie priklauso nuo aplinkumos, nuo visuomenės padėties ir šiaip nuo įvairiausių sąlygų.

Kada mes išėjome į gatvę, Rimka pirmas rengėsi atsisakyti.

— Aš tave išvylėjau iš namų, aš turėčiau ir atgal pristatyti, bet — jei Silvestras sutiktų mane pavaduoti — aš manau, kad tu nesuprasyk, — kalbėjo jis.

— Aš tikrai nesuprasyk, — atsakiau aš, — bet nesuprasyk ir tu, jei aš pasakysiu, kad mane gaila tavęs ir tavo darbo. Kas iš to, kad tu sėdi vienišas, kada jaunimas linksmynasi visur?

Kas iš tavo darbo, jei tu netu-

ri iš jo jokio džiaugsmo?

— Darbe aš ir nieškau džiaugsmo. Argi aš nežinočiau, kad flirtas yra vienintelis žmogaus džiaugsmas?

— Na, tada labanakt! Šian dien mes nesusišnakame. Kitą kartą kai mes susitiksim, aš tau pasakysiu, kad tu be reikalo su panika žiūri į žmones, kurie su atvira širdimi eina į pasaulį džiaugtis gyvenimu.

Rimkai nuėjus, aš paėmiau draugiškai abu vyriškius po ranką.

— Tai man bus šilta ir jauku, — pasakiau.

Truputį šalo ir ramiai krito snaigės.

— Ar nemalonu pasivaikščioti? — klausiau aš. — Naktis, kaip Kaledų pasakoje...

Taip bejuokaudami mes bematant buvome prie mano namų. Atsisveikinant ne vienas iš mano palydovų neužsiminė apie galimą mūsų susitikimą kuriai nors dieną. Čia buvo man mažas nusivylimas, bet aš vėlčiau ir pateisinimą: jie galėjo vienas antro varžytis.

III.

Namie tėvas man pasakė, kad manęs ieškojęs vienas ponas. Pavardės jis nepasisakęs.

— Gal prasitarė ko jam reikėjo? — paklausiau.

— Ne. Klausė tik, kada būsi namie. Aš nieko negalėjau jam atsakyti, nes aš nežinojau, nei kur tu, nei kada grįši.

Tėvo žodžiuose aš pajutau priekaištą.

— Na, ir nesvarbu, — atsakiau. — Jei ko tikrai reikės — susiras.

Mano tėvas pažino visus senuosius mano pažįstamus. Aš

buvau tikra, kad čia turėjo būti Prūsaitis. Nuo pirmosios pažinties mes jau buvome vienu kitur susitikę, tačiau pas mane jis dar nebuvo nė karto užėjęs, nors ir būtų, kiek aš iš jo galėjau suprasti, mieliau su manimi arčiau susidraugavęs.

Iš kitų aš buvau sužinojusi, kad jis tarnavo kaip skyriaus vedėjas vienoje pusiauvalstybinėje prekybos bendrovėje, bet kartą tu studijavo ir jau rengėsi diplominiam darbui.

Iki šiol aš nebranginau jo pažinties. Man buvo neaišku, kodėl aš dabar galėjau susitikti su namie. Matyt, gaila man buvo to, kas galėjo įvykti, bet kas neįvyko: nors niaki svarbus, bet vis dėlto gal šis tas.

Iėjusi į savo kambarį, aš stoiviau be jokio tikslo. Mano pasamoneje buvo neaiškus jausmas: lyg turėčiau laukti kažko įvykstant. Aš negalėjau įminti jokio darbo. Aš laukiau. Ir štai pasigirdo telefonų skambutis. Neabejodama aš nuėjau atsilipti, tartum to aš ir buvau laukusi. Kada ir savo „alio“ aš išgirdau klausimą „panelė Stefa?“, aš vos nesuškau: aš taip ir maniau! Čia buvo dar vienas pavyzdys, kad aš turėjau neblogą nujaunimą.

Aš labai dažnai nujausdavau nemalonumus, nors ir mažai jų gyvenime turėjau. Gimnazijoje aš ne kartą buvau draugams pasisakiusi, kad tą dieną mane šauksias mokytojas, ir jės nepaprastai stebėdavosi, kad taip ir atsitikdavo.

— Aš pati, — atsakiau.

— Čia Prūsaitis. Aš dar vis nepažįstu tamstos balso, nors drąsiai būčiau susilažinęs, kad iš tūkstančio jį atskirčiau. Ar

tamstai nesakė, kad aš buvau užėjęs?

— Kažkas buvo, bet mano tėvas tamstos juk nepažįsta.

— O tamsta ar nepagalvojai, kas čia galėjo būti?

— Iš kur gi aš galėjau žinoti? — atsakiau aš, be jokio tikslo nusišaldama teisybė.

Gaila, kad tamsta neatspėjai. Man net nedrąsu tamstą dar kartą trukdyti.

— Telefonu kalbėtis daug drąsos nereikia, o trukdyti tamstą manęs tikrai netrukdai. Telefoną aš labai mėgstu.

Prūsaitis pasisakė užėjęs mane kviesi į čiuożyklą. Jei aš turėčiau laiko ir noro — dar ir dabar nebūtų vėlu. Aš sutikau, juokais statydama sąlygą, kad jis turėsias mane mokyti čiuożyti.

— Aš tamstą arba tamstą mane, — sušuko Prūsaitis.

Vadinasi, aš einu tamstos ieškoti.

— Ne, ne. Prašau neiti. Gal aš tuojau išbėgsiu, tada tamstai manęs nebersi, o gal ilgiau užtruksiu, tada turėsi be reikalo laukti. Geriau eik tamstą į čiuożyklą. Mes ten ir susitiksim.

Taip kalbant, mane buvo pamėsius pagunda į čiuożyklą visai nenuieiti, o prie progos pasiteisinti, kad mane kas sutrukdė. Panašų juoką aš buvau jau ne vienam iškėrusi. Antroji mano mintis buvo pasiskubinti į pirmą jo nuaitį į čiuożyklą. Norėjau išdykaudama pažiūrėti, kaip jis nustebs mane radęs bečiuožiandį. Aš greitai apsiirengiau ir, čia pabėgdama, čia pasišokėdama, be matant buvau čiuożykloje. Šku bėdama aš verčiau pačiužas judesius, aš pasakiau:

LIETUVIAI PASIŽYMI ME NIŠKAIS GABUMAIS

Ontario College of Art (Me no mokykla) Toronte praėjusiais metais mokėsi du lietuviai: Vincas Vaitiekūnas ir Elena Žebrauskaitė. Jie abu parodė žymių meninių sugebėjimų ir gerą darbštumą. Todėl iš 200 studentų, kurie toje mokykloje mokosi, jie abu gavo stipendijas sekančių mokslo metų studijoms.

Pažymėtina, kad buvo skirtos tikrai keturios stipendijos ir dvi jų paskirtos lietuviams. Reikia ir tai pasakyti, kad mūsų tautiečiai mokslus eina labai vargingai, nes naktimis turi užsidirbti pragyvenimui, o dienas lankyti meno mokyklą. Už tai gabiems jaunuoliams priklauso aukštas įvertinimas ir pagarba. Pagirtini ir todėl, kad tiekiu būdu jie kuria gražesnę ateitį. Jų pavyzdžio turėtų laikytis ir visos mūsų jaunimas, kuris juk nestinga gabumų.

LIETUVIAI KINO ARTISTAI

JAV ristikas Mikas Mazurkis kelis metus yra pralaidęs Hollywoodo kaip filmų artistas. Vaidindamas kino studijose, jis lankėsi Prancūzijoje, Anglijoje, Vokietijoje, Meksikoje ir kitose šalyse. Hollywoodo daug metų buvęs žymus Detroito lietuvis Tom Tyler, savo laiku išgarsėjęs „Cow Boy“, dabar pasirodo mažesnėse rolėse. Kitas artistas, kurį pažįstame kaip Ivą Lebedevą, yra lietuvis Jonas Lebedas. Jis tapo žymiu filmų artistu Amerikoje, bet pastaruoju metu garsėja kaip rašytojas. Dabar garsus kino artistai lietuviai yra Barbara Stanwyck ir Šernas.

NAUJI „AIDAI“

Turinys: T. Grauslio — Viešpats sutvėrė mane savo kelių pradžioje; Vysk. Padoškis — V. Krėvės „Dangaus ir žemės sūnūs teologo akimis“; F. Kirša — iš knygos „Šventieji akmenys“; M. Biržiška — XVI amžiaus povytautinės Lietuvos tautinės kultūros raidoje; M. Vaitkus — Ežero mergaitė; J. Aistis — Apie laiką ir žmones; K. Grigaitytė — eilėraščiai; A. Vaičiulaitis — Žvejų duktė Banguolė; literatūra mokslo, politika, religinis gyvenimas kt.

— Buenos Aires yra susidariusios lietuvių tautinis meno ansamblis, kuris neseniai koncertavo.

— Jei tavo kas nufilmuotų besikreipiantį ant ledo ir parodytų — tu pats pasakytum, kad čia suka ratą vanagas, grobio ieškodamas.

Mes nučiuožėme vienas šalia kito.

Tuo momentu prie įėjimo į čiuožyklą aš pastebėjau Prūsaitį. Nesitikėdamas mane rasčiau atėjusį, jis nesidairydamas nuėjo prie suoliuko. Kazėnas čiuoždamas man kalbėjo toliau:

— Tu netikėtum, kad ir girtas gali savo laimę rasti. Aną dieną išgėręs aš pasišoviau palaidėti iš restorano vieną merginą namo. Aš buvau apsvaigęs nuo deginės, o ji nuo mies to kvapo. Ji žavėjosi viskuo, o aš tik ją viena. Kada aš alsidūriau pas ją, mes susėdome ant lovos, nes patogesnio baldokamabryje nebuvo. Pagautas įkvėpimo, aš kalbėjau jai apie puvus, į kuriuos žmogus nugrimsta, ir apie aukštybes, kurių žmogaus dvasia siekia. Aš juokiuosiu ir verkiau, kaip didžiausias atgailautojas, o ji mane ramino ir patį verkė. Neatsimenu, kada mes persikyrėme, kuvo viskas baigėsi, bet kada po kelių dienų mes vėl susitikome, ji jautėsi mano idėjos sesuo.

— Gal ir aš tavo idėjos sesuo? — paklausiau.

— Ne, tu dar ne.

Mes dabar čiuožėme kaip tik pro suolą, ant kurio tvarkėsi Prūsaitis.

— Labas vakaras, pone Stasy! — šūktelėjau aš nesustodama.

Nustebęs jis net neatsakė. Tik pakėlė galvą ir žiūrėjo į mus. Kazėnas taip pat pažiu-

Anglų kalbos raida ir sgranga

RAŠO V. PĖTERAITIS.

(Tęsinys iš praeito nr.)
c. Viduramžių anglų kalba.
(Middle English)
(1100 — 1500).

Kaitybinių formų nykimo procesas, prasidėjęs jau senais laikais, vyko toliau viduramžių anglų kalbos periode. Skaitydami tų laikų tekstus, kad ir Chaucer'io (1340 — 1400) Canterbury Pasakas, pastebime tik vieną „e“ balsį galūnėse, pvz.:

„What that Aprille with hise shoures soote.

The droghte of Marche hath perced to the roote...“
Chaucer'io kalba lengvai suprantama anglams 600 metų po gimusių, bet ji nebūtų buvusi suprantama 600 metų anksčiau Chaucer'io gyvusiems. Kodėl? Pirmą pilną

DAUGELIO TAUTŲ PARODA EDINBURGHE

Lietuviai, estai, latviai, graikai, bulgarai, lenkai, kroatai, ukrainiečiai ir vengrai Edinburghe, Anglijoje suruošė liaudies dirbinių parodą, kurią tvarkė lietuvių dailininkė Naruševičiūtė — Žmuidzinienė.

Parodai daugybę eksponatų patiekė seniau jau Anglijoje apsigyvenusios lietuvių tautos.

Paroda turėjo nemažą pasisekimą. Ją aplankė apie 5 tūkstančiai žiūrovų.

— Nottinghamo, Anglijoje, universiteto studentams lietuvių šokėjų grupė, vedama O. Lingaitytės, pašoko kelis lietuviškus šokių, kurie entuziastingai publikai labai patiko. Vienas studentas juodukas šokių vedėją apdovanojo bonka šampano.

LOS ANGELES LIETUVIAI VEIKIA

Kalifornijoje, Los Angeles mieste lietuviai gražiai veikia. Choras, kurį vedė muz. J. Ažuolaitis, turėjo koncertą, pradėtą žurnalisto B. Railos džiū. Talkino sol. V. Baltrušaitis ir vaidintojų būrelis.

Los Angeles lietuviai ruošia si statyti lietuvių namus ir tam reikalui jau yra surinkę 12.000 dolerių.

— Išėjo nauja Kravčenkos knyga — Aš pasirinku teisumą.

— Inžinieriai išrado šaldytuvus automobiliams, kurie atvėsina automobilių vidų, ir keleiviams šiltą dieną malonu jais važiuoti.

rėjo, kas yra tas Stasys, ir subarė mane:

— Tu nekalbink kelių iš kar to.

— Aš tavęs tikrai neužkabinau.

Galvodama, kad Prūsaitis norės prie mūsų prisijungti, aš sustojau nuošaliau kampe, lyg pailsėti. Taciau Kazėnas pagriebė mane, smarkiai pasispyrė, ir mes nuskrėjomė plačiais gigantais, šuolis į priekį, šuolis atgal.

— Labas vakaras. Aš nesitikėjau, kad tamsta būsi tokia greita.

— Manai, kaip tu, meška... — burbtelėjo gana garsiai Kazėnas, tačiau Prūsaitis, atrodė, nesuprato.

— Bijojau, kad tamstai netektų ilgai laukti, — atsakiau.

Aš norėjau stabtelėti ar bant lygiai pačiuoži, bet Kazėnas jėga manęs neleido.

— Visai be reikalo. Tams-ta matai, kad aš kantriai laukiau.

Čia į Prūsaitį atsisuko Kazėnas:

— Vis dėlto tamsta įžulusi! Ar tamsta nežinai, kas tai yra penktas ratas?

— Ar tu pamišai Prana?!

— susukau aš.

Prūsaitis susivokė, kad čia nebejuokaujama.

— Aš džiaugiuosi patyręs tamtos savumus, kuriuos tamta kitam prikiši, — atkrito jis Kazėnui ir kreipėsi į mane: — Aš labai atsiprašau, panele Stefa, blogai supratęs mūsų susitarimą. Viso geriausio!

Prūsaitis pasuko į šalį. Aš neradau žodžių jam sulaikyti.

(Bus daugiau).

jų formų išnykimas visiškai pakeitė žodžių kaitybą ir sakinių konstrukciją, o antra ir svarbiausia, naujų žodžių pasiskolinimas iš prancūzų kalbos pakeitė senus angliškų žodžius.

1066 metais normanai, persikėlę iš Prancūzijos, užkariavo Angliją ir liko keletą šimtmečių valdovais. Anglai ir jų kalba liko ištumti iš viešojo valstybinio gyvenimo, o jų vietą įsigalėjo prancūzai ir prancūzų kalba. Per kelis šimtmečius vis nauji emigrantai iš Prancūzijos vyko į Angliją ne laimės ieškoti ir ne pabėgėliais, o valdovais, aukštais administracijos valdininkais. Su savimi atsivežė ir savo papročius savo gyvenimo būdą ir kalbą. O anglai liko valstiečiais, amatininkais, tarnais, sudarydami žemesnįjį luomą, tuo tarpu kai prancūzai — auktesnįjį, aristokratią. Šita labai vaizdžiai rodo dabartinė anglų kalba. Pvz., gyvuliai, kaip ox „jautis“, cow „karvė“, calf „veršis“, sheep „avis“, swine „kiaulė“ palaikė savo senus germanų kilmės pavadinimus, bet prancūziškoj virtuvėj paruošti virto: beef „jautiena“, veal „veršiena“, mutton „aviena“, pork or bacon „kiauliena“. Reikia, su gyvulių auginimu prancūzai Anglijoje nesudūrė, palikdami tai anglams, o tik su mėsa virtuvėje ir ant paruošto stalo. Prancūzų kulinarija, be abejo, buvo geriau išvystyta, ką rodo ir kitų skaidiniai, kaip soup „sriuba“, roast „kepsnys“, sausage „dešra“, sauce „padažas“, boil „virtis“, fry „kepti“, dinner „pietūs“, supper „vakarienė“ ir kt.

Taip būdingi yra amatų pavadinimai anglų kalboje. Paprastieji amatai, kurie reikalauja tik jėgos ir ištvermės ir su kurių atstovais anų laikų valdovams neteko turėti ryšių, kaip antai: smith „kalvis“, wheelwright „račius“, fisherman „žvejys“, shepherd „piemu“, shoemaker „batsiuvis“. Palaikė senuosius terminus, Gi iš kitos pusės amatininkų terminai, kaip tailor „siuvėjas“, painter „dažytojas“, car-penter „dailidė“, joiner „statilius“ yra prancūzų kilmės. Šie amatininkai turėjo parodyti skonio ir mados supratimo ir su jais valdovams teko susidurti.

Prancūzai, valdydami Angliją, savo žinioje turėjo administraciją, kariuomenę ir teis-mą. Tat visai natūralu kad šios srities žodžiai yra prancūzų kilmės, pvz. administracija: government, govern, reign, authority, state, crown, parliament, chancellor; karški terminai: peace, war, battle, arms, soldier, officer, sergeant, lieutenant, captain, colonel; teis-mas: court, session, judge, justice, plaintiff, defendant, crime, fee, penalty, traitor ir t. t. ir t. t.

Anglų kalba po normanų antplūdžio pasidarė nebeatspari ir dažnai pasisavino svetimybų, kurios nieko naujo neinesė į kalbos lobyną. Neretai pasitaiko, kad du terminai, vienas senas ir savas, kitas naujas ir svietimas, tai pačiai sąvokai vartojami. Tiek help: tiek aid, tiek glass: tiek mirror, tiek bearty: tiek cord'al reikšė ir reikšia tą patį. Pirmas žodis germanų, o antras romėnų kilmės. Germaniški žodžiai būna trumpesni, labiau prie širdies ir yra suaugę su visa kas primityvu, paprasta, su jausmais surišta, tuo tarpu kai prancūzų kilmės žodžiai labiau oficialūs, mandagesni ir tinka išreikšti visokioms gyvenimo plo nybėms. Pav., hut ir cottage reikšia trobelę, namą, lušną. Bet šiandien miestiečiai važiuoja vasaroti į „cottage“, ne „hut“. Pastarasis žodis, būdamas germaniškas, miestiečiams atrodo, per daug paprastas. Tik bedoje žmogus atsimena kuo jis gimęs ir sušuks taip, kaip jaunystėje teko gir-

LIETUVSKA VALYKLA

Valome, prosijame, dažome ir sūtaisome vyriškus ir moteriškus rūbus. Be to, prosijame vietoj laukiant. Paimame iš namų ir pristatome atgal.

Darbas atliekamas sąžiningai ir tvarkingai.
5945 Park Ave — Montreal, Tel. GR 9719.

LIETUVIŠKA BALDU KRAUTUVE

IR DIRBTUVĖ.
PARDUODAME GATAVUS, PRIIMAME UŽSAKYMUS IR PATAISYMUS.
ATLANTIC CITY BEDDING & UPHOLSTERING CO
899 BLOOR ST. W. TORONTO, TEL. LO 1438.
SAV. J. KAMICHAITIS. PATARIMAI VELTUI

Auksta kokybe -- zema kaina

Siuntiniai į visus Europos kraštus išskyrus SSRS per US Parcel Post.
Užsakymuose prašoma rašyti AIŠKIAI siuntėjo ir gavėjo adresą, pakieto numerį ir jo kainą.
STANDARTINIAI PAKIETAI:

Kaina amerikoniškais doleriais			
2 sv. dešros Saliami	Nr. 1	5 sv. kiaul. taukų	Nr. 4
2 sv. kiaul. taukų		2 sv. rūkytų lašinių	
2 sv. maltos pup. kavos (skardinėse po 1 sv.)		1 sv. deg. pup. kavos	
2 sv. cukraus		½ sv. arbatos (Lipton)	
1 sv. džiov. vaisių	6.10	3 gab. tualet. muilo	5.95
2 sv. rūkytų lašinių	Nr. 2	1 sv. malt. pup. kavos (skardinėje)	Nr. 5
1 sv. kiaul. taukų		½ sv. kakao	
2 sv. maltos pup. kavos (skardinėse po 1 sv.)		½ sv. arbatos (Lipton)	
½ sv. arbatos (Lipton)		1 sv. pien. šokolado (plytelėmis)	
1 sv. pien. šokolado (plytelėmis)	5.65	2 sv. cukraus	Nr. 6
2 sv. cukraus	Nr. 3	1 sv. džiov. vaisių	
2 sv. malt. pup. kavos (skardinėse po 1 sv.)		2 sv. alyvos (Mazola)	
1 sv. kakao		1 sv. kiaul. taukų	
½ sv. arbatos (Lipton)	\$	1 sv. rūkytų lašinių	\$
1 sv. džiov. vaisių		1 sv. malt. pup. kavos (skardinėje)	
2 sv. cukraus		1 sv. cukraus	
2 sv. kiaul. taukų		1 sv. pien. šokolado	

Venkime netiksliu korespondencijų

Lethbridge, Alta. „Nepriklausomaj Lietuvoj“ Nr. 20 tilpo trumpa korespondencija iš lietuvių gyvenimo Lethbridge. St. Noreika rašo: „Mūsų trejetukas, čia pat Albertoje sau lygių neturi“.

Čia kalbama apie stalo tenisinkus. Bet p. Noreikiai yra žinoma, kad šis trejetukas iš viso dar jokių rungtynių nėra turėjęs. Net čia pat Lethbridge jie nėra lošę jokių rungtynių, išskyrus treniruotes. Tad kuomi paaiškinti šitokią parašymą?

Toliau: „Jie žaidžia už Lethbridge miestą“.

Ir vėl tas pat. Jie niekad nėra žaidę, tik priklauso miesto stalo teniso klubui.

Atrodo, kad St. Noreika yra gerai informuotas šioje srityje, tokiu būdu nėra pateisinamas šitoks faktų išpūtimas.

Nenoriu žeminti mūsų teni-

dėti ir daryti. Tat ir anglai bėdos ištikti vartos germanišką žodį ir sušuks pagal seną įprotį „help!“ „help!“, bet ne „aid!“ „aid!“.

Suglaudžiant tenka pasakyti, kad anglų kalba viduriniams amžiams visiškai neteko senų pilnų galūnių, puošiančių dar ir šiandien lietuvių kalbą. Ant ra, atitrūkusi nuo gyvosios žmonių kalbos, svetimųjų įtakojė ir valdžioje pergyvenusi ilgus šimtmečius, ji prarado atsparumą svetimyboms ir sumišo su prancūzų kalba. Neatsiradus kalbos grynintojų, išsivadavus iš svietimo jungo, anglų kalba, priešingai mūsų kalbai, toliau savinosi kitų kalbų žodžius, senų germaniškų žodžių sąskaiton. (B. d.)

TR. 8112

Lankydamiš Vilie Lasalle ar vykdam į lietuvių pikni

ką atsilankykite

LIETUVIU SVETAINEJE

pas BRONIŲ JAZOKĄ

7682 EDWARD St. (kampas 6 av.), VILLE LASALLE.

Iš čia vykstama į lietuvių pikniką!

JOE HAVER Radio Tarnyba

Taisomi visų rūšių aparatai.

TELEFONAS RANDolph 4708.

63 ST. CLAIR AVE. EAST. TORONTO.

Lietuviška moteru kirpykla

Daro šukavimą, pusmetinius ir trumpalaikius frizavimus, dažymą ir kt.

Sav. BIRUTĖ DODONAITĖ

(B. M. Dodon)

2521 Centre St., Montreal. Tel. FI 0208

(plytelėmis)			
¼ sv. arbatos (Lipton)	Nr. 9	5 sv. kiaul. taukų	\$
1 sv. džiov. vaisių		5 sv. kviet. miltų	
		5 sv. cukraus	
		1 sv. razinkų	
2 sv. rūkytų lašinių	Nr. 7	1 sv. malt. pup. kavos (skardinėje)	6.00
1 sv. kiaul. taukų		½ sv. arbatos (Lipton)	
1 sv. ryžių			
5 sv. kviet. miltų			
5 sv. cukraus	6.75	5 sv. kiaul. taukų	Nr. 10
1 sv. razinkų		4 v. malt. pup. kavos (skardinėse po 1 sv.)	
1 sv. deg. pup. kav		2 sv. pien. šokolado (plytelėmis)	
½ sv. arbatos (Lipton)			
1 sv. džiov. vaisių	Nr. 8	10 sv. kiaul. taukų	Nr. 11
		4 sv. malt. pup. kavos (skardinėse po 1 sv.)	
3 sv. kiaul. taukų	Nr. 8	18 sv. kiaul. taukų	Nr. 12
5 sv. kviet. miltų			
5 sv. cukraus			
2 sv. deg. pup. kavos			
1 sv. razinkų	5.65		
1 sv. džiovintų vaisių			

Pagal atskirą kainoraštį ruošiamė INDIVIDUALIUS maisto pakietus.

Teiraukitės dėl siuntų didesniais kiekiais.

KITI SIUNTINIAI

Vaistai penicilinas ir kt. Pinigai į visus Europos kraštus. Į Vakarų Vokietiją 100 DM — \$ 22.00.

REIKALAUKITE MŪSŲ KAINORASČIŲ!
HONEST AID, REG'D
456 West 63rd Street, Chicago 21, Ill. Telefonas Wentworth 6-4107.

AR HAMILTONE VISKAS TVARKOJE?

„N. Lietuvos“ Nr. 21 Lankytojas nusiskundžia, kad čia esą ne viskas tvarkoje. Manau, kad nėra nė vienos lietuvių kolonijos ne tik Kanadoje, bet ir kur kitur pasaulyje, kad viskas būtų tvarkoje. Juk patarė sa ko, kad nėra namų be dūmų. Yra trūkumų ir Hamiltono viešajame gyvenime. Bet siūlomos priemonės tuos trūkumus taisyti korespondentų straipsniais — kelia abejonių. Jau Toronto korespondentų pasirinkti aštraus tono praktika rodo priešingus rezultatus.

Manau, kad p. Lankytojas turi galvoje Hamiltono vykstančius nesklaidumus savo salės pirkimo reikalu. Tas reikalas buvo du kartu viešai susirinkime svarstytas ir nėra nieko konkretaus padaryta.

Tą reikalą veda Bendruomenės valdyba, arba teisingiau jos pirmininkas ponas A. Valaitis, kuriam Hamiltono lietuvių visuomenė yra pareiškusi net du kartu savo pasitikėjimą per visuotinius susirinkimus. Jis yra autoritetingas tarti savo žodį ir per spaudą. Man, atrodo, kad laukimo taktika, kol galutinai paaiškės visos reikalas, nėra bloga. Pagaliau su

sirinkimas yra išrinkęs namų įsigijimo komisiją ir jai yra pavesta tą dalyką konkrečiai iširti ir pranešti Bendruomenės susirinkimui. Kad Hamiltono parapijos atstovai neatėjo Bendruomenės į pagalbą salės įsigijimo reikalu tai nėra geras reiškinys ir to niekas dar nėra pagyręs viešai. Bet pasmerkti žmones, jeigu jie nedaro kitam geram savo noru, yra taipgi labai opus dalykas.

Sakysim, Hamiltone yra vienas kitas labai turtingas lietuvis, bet jis nieko neduoda ir neaukvoja lietuviškiems reikiams, bet juk jėga jo nepriversti to daryti. Tai priklauso nuo geros valios. O neturtingas paaukvoja ir paskutinį skatiką. Čia yra kiekvieno moralinis reikalas.

VLIKO kai kurių atstovų nusistatymas prieš M. Lietuvos atstovą yra bent 80% viešosios lietuvių visuomenės smerkiamas. Ir tie užsispyreliai kada nors turės savo nuodėmės išpirkti labai skaudžiai. Čia nepadės jokia kazuistika. Hamiltoniečiai labai gerai padarė pasmerkdami šį VLIKO užsispyrimą. Alg. Girdvainis.

TRAGEDIJA NUSKAMBĖ JUSI D. P. ŠASKAITON.

1948 m. sausio m., su pirmuoju tekstilinių transporto iš Vokietijos į Wellandą atvyko ir keli lenkai, kurių tarpe ir Leon Mroczkowski. Jau iš pirmųjų savo žingsnių pasirodė kaip žiaurus asmuo ir visų darbininkų dėmesys buvo nukreiptas į jį. Buvo pasikėsinęs net prieš fabriko vadovą. Vieną kartą nubėgęs į raštinę išvaikė tarnautojus ir ieškojo papjauti fabriko direktorių.

Baigęs po metų sutartį Empire Cotton Hills apleidė ir gavo darbo Pove - Hersey Tubes Ltd. Iš savo menkų sutaupų jau buvo pasistatęs dviejų kambarių namelį 162 Souer Ave., Crowland. Vėliau susitaręs su kita lenkų šeima, prie savo namelio pristatė vieno kambario priestatą ir leido juos gyventi. Tokiu būdu trijų kambarių namelyje, gyvena 2 šeimos: Leon Mroczkowski su žmona ir

dviem vaikais ir Joseph Skryn- niks su žmona ir dukrele.

Žudiko žmona Helan dirbo Empire Colton Hills. Grįžusi iš darbo gegužės 31 d. po 23 val. rado žiaurų vaizdą. Ant grindų kraujuose paplūdę gulėjo trys lavonai: Joseph Skrynnyk, Anna Skrynnyk ir jos vyras Leon Mroczkowski. Apie įvykį tuojau pranešė vietos policijai.

Du Mroczkowski vaikai, Teddy 10 mėnesių amž. ir Silvester 3 metų gulėjo vienoje lovoje, o 13 mėn. Sophie Skrynnyk gulėjo atskirai. Iš karto buvo manyta, kad išžudyti ir vaikai, bet vėliau paaiškėjo, kad jų būta tik kraujais susitepusių. 13 mėn. Sophie Skrynnyk (kaipo našlaitė) buvo paminta policijos globon, o Mroczkowski vaikus paėmė globoti dvi kitos lenkų šeimos.

Nusikaltimo vietoje prie la-

vonų rasti ir nusikaltimo įrankiai — kirvis ir 3 skustuvių. Kirvio smūgiais buvo sutruškinti Joseph ir Anna Skrynnyk galvos kaušai. Taip pat rasta ir skustuvo pjūvio žymių. Antruoju skustuvu persipjovęs gerklę patsai žudikas, o trečiajam skustuviu pritrūkę aukos ir liko nepanaudotas.

Abiejų šeimų vyrai šiuo laikui buvo bedarbiai. Tragedijos dieną Mroczkowski dirbęs prie namo darže, maždaug iki 22,30 val., o Skrynnyk buvęs meškerioti. Niekas iš kaimynų negirdėjo nei mažiausio triukšmo ir tikroji šios tragedijos priežastis liko paslaptį.

Reikia manyti, kad ši tragedija yra praeito karo pasekinė, nes L. Mroczkowski veik 4 metus išbuvęs vokiečių kacetė. Jo nervai kasdien blogėjo. Jo žmona irgi buvusi apie dvejus metus kacetė ir tik iš jo išėjė apsigėdė ir vėliau kitų tremtinių tarpe pasiekė Kanadą.

K. Žukauskas.

KAMINSKIEČIAI DISKUTAVO DULLES „KARAS AR TAIKA“.

Gegužės 27 d. Oakvillėje pas p. p. Ancevičius eilinis diskusijos socializmo subvėnas, kurio svarbiausiuoju punktu buvo gvildinamas žinomo Amerikos politikos John Foster Dulles prieš keletą savaičių pasirodžiusios garsios knygos „War or Peace“ — Karas ar taika.

Dulles, kaip žinia, yra žymiausias respublikonų partijos tarptautinės politikos žinovas ir karo metu bei pokariniam laikotarpiu nebuvo nė vienos svarbesnės tarptautinės konferencijos, kurioje jį nebūtų dalyvavęs kaip Amerikos delegacijos vienas iš reprezentantų ar patarėjų. Nieko tad nuostabaus, kad su nepaprastai dideliu dalyko žinojimu ir tiesiog nuostabių atvirumų jį nagrinėja savo knygoje visą pasaulį jaudinančią, karo ar taikos dilemą. Su ta, vėta kiekvieno galvojančio žmogaus dėmesio, knyga kaminskičius supažindino dr. Ancevičius vaizdžiai ir išsamiai atpasakodamas Dulles samprotavimus. Dr. An. referatas sukėlė nepaprastą gyvas diskusijas, kurios rodė,

MUSU SPORTAS

JAUNIMAS SEKMINGAI VERŽIASI PIRMYN

Prieš dvi savaites Montrealyje įvyko tarpusavės dviejų Montrealio lietuvių krepšinio komandų rungtynės, apie kurias praeitame „NL“ numery pasirodė netikslūs žiniai. Dabar patikslinama.

Žaidė dvi komandos: pernai pasireiškusi vyresniųjų komanda ir jauniųjų komanda. Rungtynės negalėjo būti pabaigtos, nes pavėluotai buvo pradėtos ir salė turėjo būti užleista kitoms žaidinėms. Bet sportininkams vis dėlto verta žinoti, kad šios rungtynės pasibaigė jaunimo laimėjimu — 25 : 18 santykiu.

Jaunimas, pasirodė, dirba ir darbas neša gerų vaisių.

Nesp.

LIETUVIŲ STALO TENISO PIRMENYBĖS

Anglijoje įvyko gana reikšmingos sportinėje dvasioje pir-

kad susirinkimas norėjo kuo nuodugniausiai susipažinti su Duulles idėjomis ir pamokančiomis mintimis apie padėtį pasaulyje ir įvairiausias vis karštesnį d. v. šalčio karo machinacijas ir kombinacijas.

Oakviliškis.

UŽMUŠĖ LIETUVI.

Calgary, Alberta. Vietos angliškų laikraščiai pranešė, kad sunkvežimis, užkludęs motociklistą, D. P. lietuvių Evaldą Šukį, užmušė. Velionis dirbęs netoli Olds pas vieną fermerį. Palaidotas Olds kapinėse. Apylinkės lietuvių apie įvykį sužinojo iš angliškos spaudos, ir radijaus. Vietos policija painformavusi apie mirtį jo motiną, kuri yra emigravusi į Australiją. Ten pat sužinota, kad velionis turėjęs draugą, gyvenantį prie Winnipeg.

Lūdnas ir netikėtas įvykis primena skurdžią lietuvių tremtinio dalį — mirtį tarp svetimų, nepamačius tėviškes. Gaila taip pat, kad naujai atvykusieji į šį kraštą pamiršta, kad lietuvių galima rasti kiekvienoje pasaulio vietoje — reikia ir patiems savęs nepamiršti.

V. G.

mosios lietuvių stalo teniso pirmenybės, kuriose išryškėjo geriausi stalo tenisininkai Anglijoje.

Halifaxo YMCA salėje susirinko 19 tenisininkų. Daugumas iš tolmesnių krašto vietovių: Londono, Gloucesterio ir kitur, atvyko nepagailėdami kelionės išlaidų, nepabūgdami nuovargio.

I tenisininkus žodį tarė vietinio DBLS skyriaus pirmininkas ir DBLS Sporto Sąjos var du sveikinimo V. Bruzdelevičius.

Pirmenybės vedamos keturiomis grupėmis, iš kurių į pusfinalį bei pralaimėjimo iškopia: A. Remeikis, V. Piščikas, B. Vilūnas ir S. Navickas, o su vienu pralaimėjimu: P. Kakeranas, H. Petkus, R. Dambauskas ir V. Dulke. Pusfinalyje įvyksta visa eilė karštų ir žaidėjų dvikovų ir netrukus žaidėjų pradeda skirstytis vietomis. Idomiausia ir bene ilgiausia kova buvo Remeikio ir Piščiko. Svėdinėlis išlaikomas ant stalo po keletą ar ketiolika minučių dėl Piščiko užsispyrimo gintis ir pulti. Abu prityrę žaidėjai, bet visgi Piščikas priverčia Remeikį po 5 setų kovos pasiduoti bendru rezultatu 3 : 2.

Priešfinalyje susitinka ne vienų rungtynių nepralaimėjęs Vilūnas su Kakeranu. Idomu, kad abu varžovai yra linkę ir kuo skubiau taško iškovojo, todėl išvysto stiprius puolimus ir kontrpuolimus, už ką žiūrovai jems nepagaili „kutučių“. Pelnytai laimi Vilūnas 21:12, 24:22 ir 21:14, o Kakeranui užtikrinama 3-ji vieta.

Finale susitinka Vilūnas ir Piščikas. Iš jų vienas turi būti meistras, bet kuris? Per šias rungtynes Vilūnas ne tik įrodo, kad jis gali kirsti mirtinuos smūgius, bet taip pat ir gintis ir staiga pereiti į puolimą, todėl visiškai pelnytai laimi prieš į gynimąsi linkusį Piščiką 21 : 18, 21 : 18 ir 21 : 17 ir tuo tampa Anglijos lietuvių stalo teniso meistras.

Pirmųjų trijų vietų laimėtojams DBLS Sporto Sąjos

daiktines dovanėles įteikia Sąjos vadovas G. Glatkauskas, o Vilūnui percinamąjį taurę, palinkėdami meistrui jį išlaikyti ir sekančiose pirmenybėse.

Po šio žaibinio stalo teniso turnyro paaiškėjo geriausieji tenisininkai ir vietomis pasiskirstė šiaip — I—B. Vilūnas, II—V. Piščikas, III—P. Kakeranas, IV—H. Petkus, V—V. Remeikis, VI—Dulke, VII—S. Navickas ir VIII—R. Dambauskas.

Ab.

(Atkelta iš 3 psl.)

DR. K. GRINIUS TESTAMENTAS.

Dr. K. Grinius buvo tiesaus ir atviro būdo. Telsybę sakydavo atvira akis. Ne žodingas, bet labai konkretus. Stebino nepaprasta atmintimi.

Šiai pokarinei kartai jis bus atmintinas ypač savo testamentu ir didžios tolerancijos deklaracija: „Visi visiems paskelbime amnestiją ir bendroms jėgomis kovokime už Lietuvos laisvę“. Tuos principus jis įrašė ir savo „Atsiminimų ir mintų“ vedamosiomis garčiomis, kurias vėta čia prisiminti:

„Norėčiau savo tą palikimą palydėti šiomis mintimis: Džiaugsiuos, jei Skaitytojai pastiprins savo dvasią ir norą rašyti „atsiminius“, jei atsi- ir toliau su aisdėjomis rūpintis tautos likimu. Nesigallėsiu pa- rašyti „Atsiminimus“, jei atsi- ras daugiau tokių, kurie ne tik mėgsta giedoti „Lietuva, Tėvyne“, bet ir gyvenime vykdyti tos mūsų tautos Mados idėjas.

Norėčiau, kad mes tvirtiau eitume mūsų tautos apaštalių — Valančiaus, Basanavičiaus, V. Kudirkos, P. Kraučiuono pėdomis. Gailėkmes Lietuvį Tau- tos! Dar labiau pamilkime Lietuvą žemele! Dar daugiau rūpinkimės jos išlaisvinimu!“

K. Grinius dar pats tikėjosi išvysti laisvą ir nepriklausomą Lietuvą, kuriai ir kurios žmonės jis yra paaukojęs visą savo vaisingą gyvenimą. Deja, ligos pakirto jo nusilpusį kūną, kai dvasia buvo tvirta ir ryžtinga.

Lietuvių tauta didžiai dėkinga bus dr. Kaziui Griniui už didžius jo darbus, kuriems su rašyti reikia didelių knygų ne šitų kuklių ir blankių žodelių. Lieriam ant jo karsto, dėkingai taurų savo mokytoją prisiminti.

J. Kardelis.

„GENOCIDE“

Knyga anglų kalboje, apie trijų okupacijų metų Lietuvoje.

Galima gauti Toronte šiuo adresu: V. Kvedaras, 12 Thorburn Ave., Toronto, Ont. Kai na 2 dol.

VICTORIA CLEANERS & DYERS CO.

EXPERT CLEANING & DYEING SERVICE FOR CLOTHES AND HOUSE FURNISHINGS OF ALL DESCRIPTIONS. MINOR REPAIRS. RUGS AND CHESTERFIELDS CLEANED. CITY-WIDE PICK-UP AND DELIVERY. FUR AND GARMENT STORAGE.

2832 ALLARD TR. 1135

MONTREALIS 2836 Allard Tr. 1135

Mes valome ir dažome įvairius, kaip vyriškus, taip moteriškus drabužius. Taip pat išvalome apšalčius nuo lietaus uždedami jiems „Drex“, kad neperleistų vandens ir duotų gražesnę išvaizdą.

Taipgi valome visoklausios rūšies karpetus ir fotelius (Chesterfields), gardinus lengvus ir sunkius. Sutaisme rūbus (išsirūmus), įsiuваме sagas ir pan. Kiekvieną orderį paimame iš namų ir pristatome į namus.

Už mūsų atliktą darbą garantuojame.

Dėl informacijų prašome telefonuoti TRemore 1135 (galimą pašaukti lietuviškai).

Lietuviai savininkai:

J. Kriaučeliūnas

J. Matulaitis

A. Majauskas

Tr. 1135

PASIDARYKIM ATEITĮ BE RŪPESČIŲ — APSIDRA USKIM ŠIANDIEN

Aib. NORKELIŲNO AGENTŪROJE

MONTREAL ENTERPRISES REG'D.

Vienintelė lietuviška apdraudų agentūra, kuri draudžia nuo įvairiausių nelaimių, gaisrų, susirgimų ir kt., patarnauja susidūrus su valdžios įstaigomis, pirkimais, dokumentų vertimais, statybai paskolomis ir tt. Skambinkite telefonu arba užsikite:

Kasdien:
5505 13th Ave. Rosemount,
Montreal, Que.
Tel. AM. 0342

Antradieniais:
7682 Edward St.,
Ville Lasalle, Que.
Tel. TR. 8112.

LIETUVIS DAZYTOJAS

Dažau namus iš lauko ir vidaus. Darbas atliekamas sąžiningai ir gerai. Kreiptis: nuo 6 val. vak., šeštadieniais ir sekmadieniais visą dieną.

5659 — 12 ave Rosemount Montreal, Tel. HO 7338.

2450 ST. CATHERINE E. — — — MONTREAL

Viena minutė kelio nuo Lietuvių Klubo

MIKE GROCERY

SAV. MIKAS REINETAS TEL. CH. 0989
Alus. Didžiausias įvairių prekių pasirinkimas. Geriausia vieta siuntiniams paruošti siuntimui į Europą. Vietoje supakavimas ir pašto patarnavimas be atskiro atlyginimo.

SOTUS ALKANAM PADĖK

AID OVERSEAS, INC., 2244 W. 23rd PLACE, CHICAGO 8, ILL., USA.

Aid Overseas, Inc. siunčia maisto siuntinius į visas 4 Vokietijos zonas ir kitus Europos kraštus, išskyrus SSRS. Siuntiniai yra pilnai apdrausti nuo dingimo. Prašykite pilno siuntinių sąrašo. Pristatymas trunka apie 18 dienų.

Aid Overseas, Inc., maisto siuntiniai pakuojami Europos sandėliuose, o užsakymai iš Chicago siunčiami AIR MAIL.

UŽSAKANT DIDESNIUS KIEKIUS DUODAMA NUOLAIDA.

C. 15 sv. grynų kiaušinių taukų \$ 5.40	Siuntinys Nr. 42—\$6.95	Siuntinys Nr. 63—\$9.95
D. 37 sv. grynų kiaušinių taukų \$ 8.85	2 sv. (be 2 ozs.) sviesto	2 sv. 3 ozs. rūkytų lašinių
Siuntinys Nr. 30	2 sv. 3 ozs. rūkytų lašinių	2 sv. 3 ozs. piln. rieš. sūrio
A. 5 sv. deg. kavos \$ 5.50	2 sv. 3 ozs. kiauš. taukų	2 sv. 3 ozs. cukraus
B. 5 sv. degintos kavos 5 skard. dėž. \$ 5.80	1 sv. 2 ozs. šokolado	2 sv. 3 ozs. ryžių
	1 sv. 2 ozs. cukraus	2 sv. (be 3 ozs.) k. taukų
	1 sv. 2 ozs. degintos kavos	2 sv. (be 2 ozs.) margarin.
		1 sv. kakavos
		1 dėž. (400 gr.) grietinės

Siuntinys Nr. 14—\$5.80

2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaušinių taukų
2 sv. cukraus
1 sv. marmelado
1 sv. kiaušienos mėsos
2 gab. tualet. muilo

Siuntinys Nr. 19—\$9.95

4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaušinių taukų
2 sv. margarin
2 sv. marmelado
4 sv. degintos kavos
4 1/2 sv. cukraus
2 gabalai tualet. muilo

Siuntinys Nr. 25

E. 10 sv. grynų kiaušinių taukų \$ 4.25

Siuntinys Nr. 1—\$6.90

2 sv. kiaušinių taukų
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. saliami dešros
2 sv. (be 2 ozs.) ken. bek.
1 dėž. margarin. (400 g)

Siuntinys Nr. 6

A. 10 sv. cukraus—\$2.10

B. 20 sv. cukraus—\$3.20

Siuntinys Nr. 7

A. 10 sv. kv. miltų \$2.60

B. 20 sv. kv. miltų \$3.20

Siuntinys Nr. 10—\$6.40

2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaušinių taukų
2 sv. margarin
2 sv. degintos kavos
1 sv. šokolado

1 sv. ryžių

2 sv. 3 ozs. rūkytų lašinių

Siuntinys Nr. 90—\$5.00

1 sv. 2 ozs. kiauš. taukų

1 sv. 2 ozs. rūkytų lašinių

1 sv. 2 ozs. dešros

1 sv. 2 ozs. sūrio

1 sv. 2 ozs. degintos kavos

1 sv. ryžių

Siuntinys Nr. 93—\$6.95

5 sv. degintos kavos

5 sv. kiaušinių taukų

Siuntinys Nr. 94

A. 5 1/2 sv. šokolado \$4.50

B. 8 sv. bičių med. \$4.80

C. 5 sv. kakavos . . \$3.40

D. 10 sv. džiov. slyv. \$3.60

I. 5 1/2 sv. margar. \$3.50

1 sv. pieno miltelių

2 sv. degintos kavos

4 ozs. arbatos

1/2 sv. šokolado

Siuntinys Nr. 74—\$4.70

1 sv. 2 ozs. rūkytų lašinių

1 sv. 2 ozs. nedeg. kavos

1 sv. 2 ozs. avižinių dribs

1 sv. 2 ozs. cukraus

1 sv. 2 ozs. pilno rieš. sūr

1/2 sv. šokolado

1 dėž. (400 g) margarino

1 sv. pieno miltelių

Siuntinys Nr. 77—\$6.90

2 sv. (be 2 ozs.) sviesto

2 sv. (be 2 ozs.) k. taukų

1 sv. kakavos

1 sv. šokolado

HA. 7251 DIENĄ IR NAKTĮ HA. 7251

ŠI ŠEŠTADIENI, BIRŽELIO 17 DIENĄ, 7 VALANDĄ 30 MINUČIŲ VAKARO GESU HALL, 1200 BLEURY STREET

ATIDAROMAS LIETUVIŲ DRAMOS TEATRAS MONTREALY

STATOMA ANTANO ŠKĖMOS TRIJŲ VEIKSMŲ DRAMATINĖ LEGENDA

Albinas Bielskis
dalininkas.Kazys Veselka
aktorius

„ŽIVILĖ“

Stato režisierius
Dekoracijos ir kostiumai dail.
Meniškas dekoracijų išpildymas
Dalyvauja:JURGIS BLEKAITIS
ALBINO BIELSKIO
KAZIO VESELKOSUžkulis dainuoja op. sol.
ir oktetas, vedamas muz.

„ŽIVILĖS“ pastatymą lydi varpai, muzika, giesmės, dainos.

BILIETAI: kasoje prie įėjimo į salę po 1 ir 2 dolerius.

Visi Montrealio lietuviai maloniai kviečiami skaitlingiausiai dalyvauti.

BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ
LEONAS BARAUSKAS
ALGIMANTAS DIKINIS
JUOZAS AKSTINAS
KAZYS VESELKAELZBIETA KARDELIENĖ
ALEKSANDRO PIEŠINOSBirutė Pūkelevičiūtė
aktorėLeonas Barauskas
aktorius

MONTREAL

VISI Į PROTESTO DEMONSTRACIJĄ.

Visi lietuviai maloniai kviečiami ir prašomi dalyvauti Lietuvos nelaimės dienų minėjime, kuris yra ruošiamas drauge visų trijų Pabaltijo tautų — Estų, Latvių ir Lietuvių.

Minėjimo išvakarėse, birželio 17 dieną, 7 val. 30 minučių po pietų Gesu Hall, 1200 Bleury St., Lietuvių Dramos Teatro Montrealy atidarymo spektaklis, kuriame statoma Antano Škėmos dramatinė legenda „ŽIVILĖ“ režisuojant Jurgiu Blekaitiu, dalyvaujant pačiam autoriui A. Škėmai, kuris atvyksta iš Brooklyno Pastatyte dalyvauja Op. sol. E. Kardeleienė ir muz. A. Piešinos vedamas oktetas. Pastatymas eina su dainomis ir muzika. (Žiūrėk skelbimą).

Birželio 18 dieną, sekmadienį, 11 valandą lietuvių parapijos bažnyčioje gedulingos pamaldos už kritusius kovose dėl Lietuvos laisvės ir už kėnčiančius.

Tą pačią birželio 18 dieną, 1 valandą 30 minučių po pietų bendras trijų tautų — Estų, Latvių ir Lietuvių — protesto pareikšmas prie Nežinomojo kareivio paminklo — Dominion skvere, kuris yra prie Windsor ir Dorchester gatvių susikryžavimo. Čia bus padėtas bendras trijų tautų vainikas, bus atstovų kalbos ir dalyvaus trijų tautų chorai.

Visi tautiečiai kviečiami dalyvauti skaitlingiausiai. Moterys prašomos apsiręngti tautiniais drabužiais.

Minėjime dalyvauja visos lietuvių organizacijos, apjungtos Montrealio ALOKO.

Nė vieno lietuvių tenelieka, kuris nejaustų pareigos dalyvauti proteste dėl smurto, tautų naikinimo ir žiaurios okupacijos. Visi už didžiulius žmoniškumo ir tautos siekimus bei principus.

LANKĖSI „NL“ REDAKCIJOJE IR AUKOJO

Praėjusią savaitę „NL“ redakcijoje lankėsi iš Timiskamingo p. Pauža ir iš Toronto p. Švelns su žmona. Atsilankiusieji nuolatiniai „NL“ skaitytojai laikraščiu paaukojo po 5 dolerius, už ką širdingai dėkojama.

Šiomet, kaip ir pernai, atostogaudami, Montrealy lankėsi iš Norandos Leonas Garbačiauskas, Vytautas ir Marijonas Paškovičiai ir Antanas Dailidonis, kurie sekmadienio popietę praleido montrealiečių tarpe — „NL“ piknikė.

PASKUTINĖ GEGUŽINĖ

Praėjusį sekmadienį, birželio 11 d., gegužinė — piknikas buvo labai gausus publika. Bet oras, nežiūrint, kad jau pusė birželio, nesusyla. Šaltoka buvo ir praėjusį sekmadienį, nors piknikų vieta: tuo atžvilgiu labai patogi — didelėje medžių užuovėjoje, kur vėjui sunku prasiskverbti.

Praėjusį sekmadienį jau daug privažavo karų — automobilių, nes kelias jau visai

įnaujintas atvažiuoti į pačią piknikų vietą. Nors farmos savininkas mašinoms padarė atvirą kelią, bet jos juo nepasinaudojo ir pramynė kelią bendrajam.

Atėinantis sekmadienis gedulo diena, todėl šokių pikniko nebus. Kas norės tačiau pabūti gamtos sąlygose ir pakvėpuoti grynu oru, prašomi atsilankyti, nors ta diena praleidžiama gedulo ženkle.

Atėinančiais sekmadieniais piknikai bus pradėdami 2 valandą po pietų.

MONTREALIO RADIJAS LIETUVISKAI

Praėjusį sekmadienį iš Montrealio prancūzų stoties ACKA buvo lietuviška transliacija: teisininkas p. St. Dauksa skaitė prancūziškai paskaitą apie Lietuvos nelaimes ir muziką A. Piešinos vedamas mišius DLK Vytauto klubo choras ir oktetas padainavo lietuviškų dainų — choras: Maldą už tėvynę, Leiskit ir tėvynę, Nudavė ir laisvės varpas; oktetas: Jau atėjo rudenėlis ir Romuvėnų maršą. Transliacija gražiai pasisekė ir darė gražaus įspūdžio.

MONTREALIO JAUNIMO DĖMESIUI

Birželio 25 d., 11 val. prieš pietus, Lietuvių akademiniams sambūrys rengia Joninių iškilas. Ekskursija daroma specialiai pasamdytais autobusais į St. Hilaire, apie 30 mylių nuo Montrealio. Bus galimybė pamatyti gražią kalnų gamtą ir ugniakainio kilmės ežerą. Iš anksto apmokant kelionės išlaidas 1 dol. 50 centų, užregistruoti iki penktadienio birželio 23 d. 2 val. p. p. pas A. Kudžmą 214 — 2 Ave, Ville Lasalle, I. Kibirktytę 2567 Mountgomery, A. Sungailienę 3582 St. Juodes Str., Verdun 7R 0870, St. Naginonis 5421 Lafound Str. ir I. Kemežytę 2976 — 11 Ave Rosemount, GR 8862.

Akad. Sambūris.

SERGA SENAS

D. L. K. Vytauto klubo narys Juozas Ivinskis; nuo gegužės 2 dienos guli General Hospital.

JURŲ SKAUTŲ SUEIGA

Ivyks ši sekmadienį, birželio 18 d., 6 val. pp. piknikų aikštėj, Ville Lasalle.

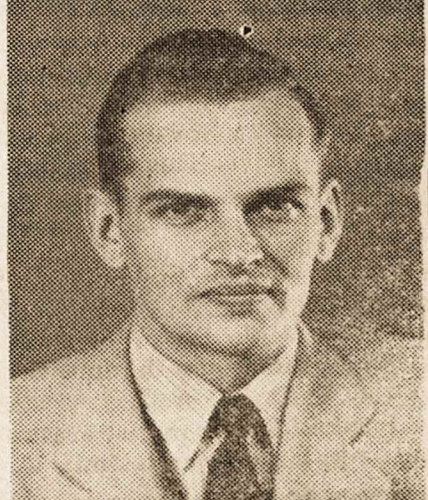
Valties Vadas.

HAMILTONIEČIŲ ŽINIAI

Hamiltono L. B. Apylinkė kartu su latviais ir estais minės 14 — 15 d. birželio liudnų masinio išvežimo į Sibirą sukaktį. Minėjimas įvyks birželio mėn. 18 d. (sekmadienį). 7.5 val. vakaro, Lenkų Veteranų salėje: 754 Barton St. E.

Minėjimo programą sudarys: aktas ir meninė dalis. Kviečiame visus lietuvius, kaip Hamiltono, taip ir apylinkės dalyvauti.

Hamiltono L. B. L. O. Komitetas.

Juozas Akstinas
aktoriusAlgimantas Dikinis
aktorius

„N. L.“ BENDROVĖS AKCININKŲ SUSIRINKIMAS

Nenumačius iš anksto, kad susirinkimas vyks dešimties dienų, jis teko gerokai pavėluoti, kad žmonės galėtų atvykti ir po procesijų.

Susirinkimą atidarė G. Rukšėnas, patiekęs valdybos vardų dienotvarkę, kuri buvo priimta ir vykdoma.

Susirinkimui vesti išrinkti J. Kardelis ir J. Parojus. Tuoju išrinkta ir mandatų komisija — L. Grinis, A. Jonelis ir A. Matulis.

Pasirodė, kad revizijos komisija ištiko nelaimę — ji, bevažinėdama pas narius, prieš pat susirinkimą nerado pračio su sirinkimo protokolo, todėl susirinkimas ipareigojo jį rasti arba su buv. sekretorium ir valdyba atstatyti.

Valdybos vardu pranešimą padarė G. Rukšėnas. Jis pažymėjo, kad pernai akcijų išplatinata tikrai apie 50. Kadangi spaustuvės mašinos senos, tai amortizacija nenustatyta. Darbo sąlygos yra labai sunkios. Nors spaustuvės patalpų savininkai, kurie ją prigludė, yra labai geri žmonės ir visokeriopai palaiko, bet spaustuvė yra nepramoninėje vietoje, kur spaustuvėi veikti yra draudžiama. Susidarė jau tokios sąlygos, kad netrukus reikia kelti į kitas patalpas. Kelti reikia ir todėl, kad spaustuvė tomis sąlygomis, kokiomis dabar dirba, negali išvystyti darbo, kurio būtų ir kuris galėtų nešti pilną. Dabar gi, be patalpų, kuriose spaustuvė galėtų veikti laisvai, nėra įmanoma plėsti darbas. Dabar ji vos spėja aptarnauti tikrai vieną laikraštį. Todėl pirmasis tolimesnis veikimo uždavinys — gauti patalpas.

Šerų sekretorius Leonas Gučas pranešė, kad ligšiol yra naujon valdybon išrinkti: Jonas Juškevičius, Jonas Leknickas, Gediminas Rukšėnas, Albertas Jonelis ir Jonas Kardelis; kandidatai liko: J. Parojus, A. Matulis ir p. Dasys. Revizijos komisijon išrinkti: H. Adamonis, J. Klėmas ir P. Paukštaitis.

Klausimų ir sumanymų vieningas punktą — rasti ar pastatyti bendrovės patalpas. Tuo reikalu kalbėjęs p. Rukšėnas sako, kad pradžioje reikla pasitenkinti minimumu. Ir nebrangioms patalpoms, pigioje vietoje pradžiai užtektų dvieji tūkstančiai dolerių. Taip ir nusistatytai daryti. Susirinkimas tam pritarė. Tuo ir susirinkimas baigtas.

Galima pasakyti, kad šiemet susirinkime nebuvo tų aktualijų, kurios reikšėsi pereinamo susirinkime, — todėl jis buvo ramus ir beveik be opozicijos. Visus klausimus svarstė iš esmės, liečiant reikalų gyvumą.

VYTIS — TARTANS 0:3 (0:2)

Birželio 5 d. įvykusios pirmos po pirmenybių pertraukos rungtynes atnešė „Vyties“ futbolininkams nelauktą pralaimėjimą. Gautasis priešininkas, pralaimėjo Dominijos aipe prieš Massey Harris, su kuria lietuviai sužaidė lygiomis, pasižymėjo savo ištęstu aukštais padavimais žaidimu. Šis stilius pirmoje rungtynių minutėje suteikė nemalonią staigmeną, kada priešininko tomas iš kairiojo krašto kamuolys pro prabėgusį vartininką suračo vietą tinkle. Paskatinti pasisekimo, Tartans igauna la-

ko žaidimo persvarą pirmame kėlinyje, kuriam įpusėjus iš kampo paduotą sviedinį karnadičių pusaukairys puolėjas su retu instinktu pasuka galvą į vartus.

Antras puslaikis praeina po didesniu lietuvių persvaros ženklu, tačiau susidariusias progas nepavyksta išnaudoti, nes priešininkas žaidė geru nuotakos pakilimu ir lydimas sekmes. Prieš pabaigą kairiojo gynejo ir vartininko klaida apmoka trečią įvarčią.

„Vyties“ futbolininkai turėjo pripažinti pelnytą pergalę

TORONTO

SKAUDŽIŲJŲ TAUTOS DIENŲ MINĖJIMAS.

Šiandien, po devynių metų liūdnujų birželio įvykių, kuriuos kiekvieną metų mini viso laisvojo pasaulio lietuviai.

Šia reikšmę atžymėti, kartu susikaupti ir giliu liūdesiu ją paminėti, visi lietuviai buriasi, kad bendromis jėgomis ir pastangomis prisimintų Sibire kėnčiančius, atiduotų pagarbą žiauriai nukankintiems ir nors mintimis pagyventų su tėvyneje nešančiais sunkių ir žiaurią svetimą vergiją ir priespaudą.

Toronto lietuviai, kaip ir pernai, šios liūdnos sukakties minėjimą rengia kartu su bendro likimo broliais latviais ir estais. Todėl, minėjimą organizuoja ir jo pravedimui rūpinasi Baltų Federacija, kurios pirmininku yra lietuvių konsulas Kanadoje p. V. Gylys.

Minėjimas, prasidės birželio 18 d. (sekmadienį) iš ryto, liet. parap. bažnyčioje gedulinomis pamaldomis. Po pietų 4 val. vyks oficialus minėjimas didžiulėje United Church salėje, kuri yra Bloor ir Huron g. kampe (ten pat, kur buvo ir pernai ruoštas šitoks minėjimas). Oficialųjį minėjimą atidarys V. Gylys, po jo seks latvių ir estų kalbėtojai. Taipgi, tam pritaikytą kalbą sutiko pasakyti Toronto universiteto vyriausias prof. J. Smith.

Minėję programos dalį pildys taipgi visų trijų tautų, dainos bei muzikos menininkai. Šioje dalyje, nuo lietuvių dalyvaus A. Narbuto vadovaujamas vyrų choras ir sol. p. Simonavičius, kuriam akomponuos D. Rautens. Šio minėjimo vadovai ir rengėjai pageidauja ir maloniai prašo, kad daugiausia lietuvių dalyvautų minėjime tautiniais rūbais.

I ši minėjimą, kiekvienas lietuvis privalo jausti pareigą atvykti ir visa didžiulę jėgą pareikšti pasauliui, kad neteisėtų skriaudų, prispaudo ir žiaurumo nesame užsiipelnę, todėl nenurimsime tol, kol pasaulio sąžinė pajus neteisėtumą ir pareikš savo tvirtą žodį lemianį skriaudų atitaisymą ir tikrą taiką. (kor.)

LIETUVIAI VĖL KVIEČIAMIS DALYVAUTI PARODOJE.

Jau keltinti metai, kai lietuvių choras ir šokių grupė yra kviečiami dalyvauti Toron-

MŪRININKŲ KURSAI VEIKIA

„Verslo“ s-gos suorganizuoti mūrininkų kursai veikia su pasisekimu. Jau įsirašė apie 40 vyrų ir nuolat įstoja nauji. Kursai vyksta nuo gegužės 24 d. po du kartu savaitėje — pirmadieniais ir ketvirtadieniais liet. parapijos kieme. Čia vyksta praktiškos mūrinimo darbai: kiekvienas stato „savą“ namus, kaminus, sienas.

Kursai tęsis 2 mėnesius. J.

DU LIETUVIAI STIPENDININKAI

Trečiųjų metų Ontario Meno Akademijoje skulptūros studentė E. Žebrauskaitė išlaikė egzaminus su pagyrimu. Jai buvo paskirta O'Keefe's stipendija. Pirmųjų metų bendrojo kurso studentas V. Vaitiekūnas gavo Edmund Morris stipendiją. Jaunųjų, daug žadančių mūsų menininkų kūrinių yra ašstatyti Toronto Meno Muziejuje.

Praėjusiais metais juodu išniekur pašalpos nesulaukė. Lėšas pragyvenimui, mokslui ir mokslo medžiagai užsidirbo paįys.

SUSILPNĖJO SVEIKATA

Adolfas Bajorinas, kuris kurį laiką mokėsi Toronto universitete, tiek nusilpo, kad turėjo apieisti Toronto. Jis apsigyveno prie Simcoe ežero, Ontario provincijoje. Linkėtina A. Bajorinui greitai ir pilnai pasveikėti, kad būtų pajėgus vėl studijuoti. (kor.)

„Nepriklausomą Lietuvą“ skaitysi —

Visą pasaulį aiškiai matysi.